

(K)OUKEJ

Časopis vydává EDA cz, z. ú.

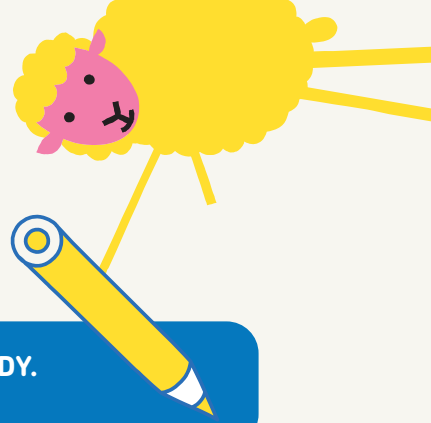
6. ročník 1/2021

Téma:
**Křížem krážem
předškolním
vzděláváním**

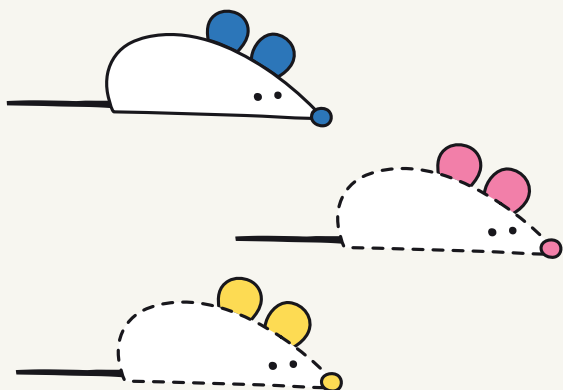
 eda
www.eda.cz

Dokreslujeme a bavíme se

Pracovní listy oblíbené dětmi i rodiči

Rozvíjejte dovednosti dětí pomocí úkolů, které připravují poradkyně rané péče z EDY. Zvířátka, která znáte z aplikací pro tablety, najdete i v pracovních listech.

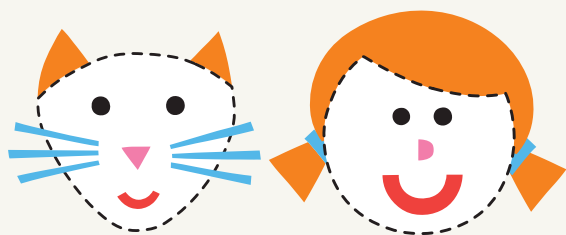
Dokážete dokreslit myšky?

Kolik myší je na obrázku? Dokážete je všechny dokreslit? Vymalujte je pastelkou, kterou máte nejraději, nebo podle barvy uší a čumáčku.

Kdo nosí dva culíky?

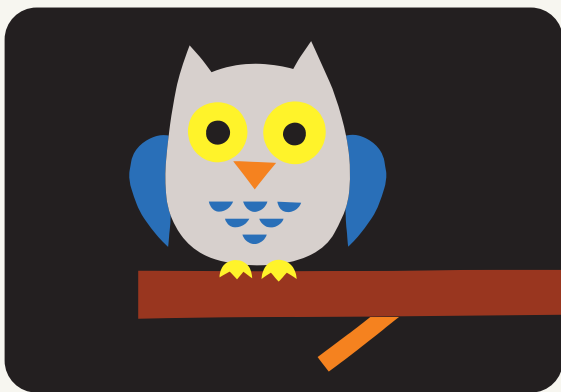
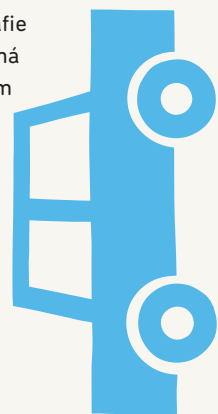
Dokreslete obličej kočky a holčičky. Prohlédněte si fotografie vaší rodiny. Kdo nosí účes jako holčička na obrázku? Kdo má doma kočku a jak se kočka jmenuje? Úkoly s dokreslováním obrázků si stáhněte zcela zdarma z webové stránky

www.edaplay.cz/dokreslujeme

Jedeme!

Mezi pracovními listy najdete spoustu zvířátek, nezapomínáme však ani na ty, kdo mají rádi silné motory. Pracovní listy s dopravními prostředky jako je auto, traktor, loďka nebo parník, jsou k dispozici nejen mezi úkoly s dokreslováním, ale také v omalovánkách, které najdete na www.edaplay.cz/omalovanky

Zvířátka v lese a na dvorku

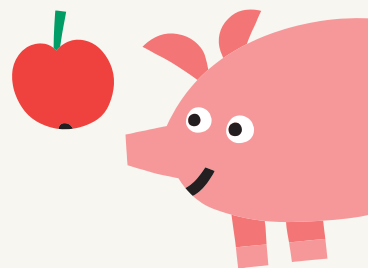
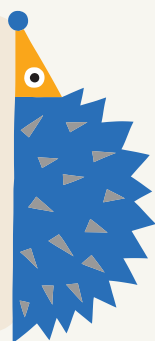
Spolu s dětmi můžete objevovat dobrodružství se zvířátky v aplikaci EDA PLAY TOM, která je dostupná zdarma, a to pro iPady i pro tablety s Android platformou. Hru na tabletu můžete doplnit o pracovní listy, které jsou také zdarma ke stažení na webu www.edaplay.cz/les-a-dvorek

Hra EDA PLAY TOM je plná zvířátek, která žijí na dvorku nebo v lese, stejně tak v úkolech v pracovních listech se zabavíte s veverkami, ptáčkem, koníkem, prasátkem, kuřátkem nebo ovečkou a ježkem. Pusťte se do objevování veselých zvířátek a úkolů s nimi!

www.edaplay.cz/eda-play-tom

Projděte si dětský pokoj se Simulátorem zrakových vad

Víte, že všechny aplikace EDA PLAY obsahují Simulátor zrakových vad? V aplikaci navštivte Hlavní menu, zvolte položku Info a dále Simulátor zrakových vad. Pomocí kamery v tabletu snímejte prostředí dětského pokojíku nebo své domácnosti. Můžete si projít i cestu do školky. Zjistíte, jak své okolí vnímá dítě se zrakovou vadou.

 eda
Pomoc, která je vidět

Vážení a milí čtenáři,

právě jste otevřeli další číslo časopisu (K)OUKEJ, v kterém vás zve-me na návštěvu dětských kolektivů. Máme za sebou náročný rok, během kterého jsme pobývali více v izolaci než pospolu. Všichni doufáme, že se tato doba co nejdříve stane jen vzpo-mínkou a budeme se již bez obav moci setkávat, vzájemně se inspirovat, sdílet a tvořit nové společné zážitky.

Před vstupem do jakéhokoli spo-lečenství často přemýšlíme, jaké to asi bude. Tím více, pokud jde o naše děti – přemýšlíme, zda jsme vybrali vhodný kolektiv, provázejí nás nejrůznější oba-vy a strachy, můžeme nakonec dojít až k otázce, zda je vůbec vhodné dítě mezi ostatní děti a dospělé posílat.

Hned v úvodní části časopisu se pokusíme některé vaše obavy zmírnit, zodpovědět vaše otázky, pomůžeme vám se zorientovat v legislativě, která se dotýká zařazování dětí do kolekti-vu. Pokud si netroufáte nebo nemá-te možnost poslat své děti do školky, můžete se poohlédnout po jiných for-mách podpory, jako jsou odlehčovací služby a osobní asistence, do jejichž fungování také nahlédneme.

Jednu z kapitol věnujeme předsta-vení několika mateřských škol, které nabízejí více než jen obyčejný model vzdělávání. V těchto školkách dokáží dětem vyjít vstříc i tehdy, když jsou je-jich potřeby jiné a často opravdu velmi individuální.

Nezapomněli jsme ani na prázd-ninová období a volnočasové aktivi-ty. Ve třetí kapitole se proto dočtete o spolcích, které připravují nejen bě-hem prázdnin zajímavé a pestré zážit-ky i dětem s postižením.

Naše poradkyně vybraly několik zajímavých knih pro vaše děti i pro vás dospělé a podělí se s vámi o jejich stručný obsah.

Nechybí ani stálá rubrika pro sou-rozence, v které představujeme staršího bratra a sestru z klientské rodiny, vyrábíme sopku a opět přinášíme pracovní list inspirovaný aplikacemi EDA PLAY.

*Příjemné a inspirativní čtení
vám přeje Martina Králová,
šéfredaktorka časopisu*

Obsah

Téma / Než usedneme do lavic	4
Jít do školky – kdy, kam a proč?	4
Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními	6
Osobní asistence a odlehčovací služby	7
Téma / Školka trochu jinak	10
ABA školka – místo, kde se Karlík cítí dobře	10
Mateřská škola Brejličky Kladno	12
Školka V Zahradě	14
Lesní klub V Údolí	16
Školy na konci světa	17
Téma / A co volný čas?	18
Cesta životem bez bariér	18
Tyfloturistický oddíl	19
Spolek Rarach	22
Recenze	26
O pejskovi a kočičce	26
Hravá příroda – příroda nikdy nespí	27
A jako Antarktida / Pohled z druhé strany	28
Předčasně narozené dítě	29
Nejen pro sourozence	30
O sourozencích	30
Kouzelná sopka	31
Dobrodružství venku i doma	33
Hop a skok v pokojíku	33
Hrajeme si venku	34
Než vyrazíme ven	34
Kam se nám ukryly kartičky s motýlky?	34

(K)OUKEJ

EDA cz, z. ú.
Filipova 2013/1, Praha 4, 148 00
Tel/fax : 224 826 860
Mobil: +420 724 400 820
e-mail: info@eda.cz
www.eda.cz

Vydavatel: EDA cz, z. ú.
Náklad: 600 ks
Zlom: PRODTP, studio@prodtp.cz
Tisk: RETISK - Robert Remiš, retisk@seznam.cz
evidenční číslo periodického tisku: MK ČR E 22508

Šéfredaktorka: Martina Králová
Redakční rada: Martina Králová, Jana Ježková,
Petra Slavičková, Klára Janečková, Magdaléna
Kostecká, Jana Jelínková, Aneta Bučková
Jazykové korektury: Jana Vachulová,
Jana Ježková, Ludmila Nentvichová

Jít do školky – kdy, kam a proč?

V publikaci „Rodiče a malé zrakově postižené děti“, která patřila v devadesátých letech mezi několik stěžejních textů přeložených do češtiny pro nově se rozvíjející ranou péči v ČR, je i krátká kapitola Clare Taylor Friedmanové nazvaná „Příprava na školku“. Vzpomínám si, jak jsem ji poprvé nalistovala s pocitem, že se dozvím, co by dítě s postižením zraku mělo umět, než nastoupí do předškolního zařízení. A jak mne překvapilo, že zrovna o tom se v celé kapitole vlastně vůbec nic nedozvím...

Nástup dítěte do předškolního zařízení je totiž něco mnohem komplexnějšího než jen to, zda dítě splňuje nějaké školkou požadované dovednosti. Je to událost, která celou rodinu zasahuje jak zcela prakticky, tak emocionálně. A konečná volba je vždy na nás rodičích – po zvážení mnoha okolností. Právě procesu vyhodnocení všech aspektů této naší volby se dotýkají otázky kladené rodičům ve zmíněné kapitole a inspirující i poradkyně rané péče při podpoře vašeho rozhodování.

Jaká jsou vaše hlavní očekávání od toho, že dítě nastoupí právě v tomto věku a právě do téhle školky? Důvěřujete pracovníkům zařízení natolik, že jim své dítě bez obav svěříte? Víte, co budete vy sama/sám dělat s časem, který získáte pobytem dítěte mimo rodinu? Máte představu, jak by mělo vypadat předávání informací o dítěti mezi vámi a personálem školky? Máte dost informací k tomu, abyste se dokázali rozhodnout, zda vaše dítě nastoupí do speciálního nebo běžného zařízení? Pomohlo by vám, kdybyste mohli při rozhodování navštívit více školek, třeba i se svou poradkyní rané péče?

Poradkyně jsou připraveny vám pomoci, abyste zvážili dobré načasování této důležité události v životě svého dítěte. Jedna z mých zkušených kolegyně se vždycky tak trochu pouсмála, když rodiče jako důvod k hodně brzkému nástupu dítěte do předškolního zařízení uváděli: „Aby si zvyklo na děti.“ Začala

rodičům klást mnoho otázek, pomocí kterých se společně s nimi snažila dobrat skutečného důvodu požadovaného nástupu. Je to opravdu dítě, které potřebuje ve dvou letech trávit dopoledne bez svých dospělých, v houfu dětí, které si nevybralo a které možná také tak přesně neví, proč tu mají být samotné? Orientuje se dítě v členech širší rodiny a cítí se příjemně už ne jenom s mámou a tátou, ale také třeba přes noc u babičky nebo tety? Nebylo by odvážnější vyslovit nahlas, že potřeba nebýt stále s dítětem doma je v tuto chvíli spíš oprávněnou potřebou maminky, které už docházejí síly a fantazie, a situace by třeba šla vyřešit docházením do mateřského centra, nějakého kroužku nebo klubu pro rodiče dětí s postižením nebo zajištěním individuální péče pro dítě na kratší dobu? Není to tak, že rodičům myšlenku o vhodnosti brzkého nástupu do dětského kolektivu „poradil“ například některý z lékařů, kam s dítětem docházejí, který ale k podobnému doporučení nemá žádnou odbornost?

Definitivní rozhodnutí bude vaší volbou; k té se vám ale snažíme dodat různé pohledy a zkušenosti a hlavně vás povzbudit, abyste důvěřovali i svým vlastním instinktům a pocitům.

Inspiraci k zodpovědnému rozhodování o předškolním vzdělávání svého dítěte můžete načerpat i v poznámkách ze semináře, který jsme už poměrně dávno (v roce 1995) na toto téma v rané péči uspořádali. Rodiče tehdy uvažovali

nad čtyřmi otázkami a shromáždili řadu různých odpovědí, z nichž některé vám třeba poslouží k zamyšlení, s některými budete souhlasit a s dalšími polemizovat...

Jaký by měl být váš podíl na vstupu vašeho dítěte do mateřské školy nebo stacionáře, vaše příprava jako rodičů?

- „Upozornit“ vybranou mateřskou školu v předstihu.
- Navštívit víc mateřských škol.
- Četba odborné literatury.
- Kontakt se zkušenějšími rodiči a učitelkami.
- Předem dobře poznat učitelku, vidět ji v práci s dětmi.
- Konzultace na městském úřadě (pomoc s vytipováním vhodných školek).
- Dobře poznat možnosti individuální péče, vybavenost, serióznost zřizovatele vybraného zařízení.
- Předat učitelce vlastní zkušenosti s dítětem, důležité informace a kontakty, být otevřený.
- Raději postupovat přes osobní kontakty.
- Zbavit učitelku strachu, dát najevo pochopení, že má obavy, neodsoudit ji za to.

Jak by se podle vás měla mateřská škola (učitelé, děti, jejich rodiče) připravit právě na vaše dítě?

- Brát ho jako ostatní, dělat s ním to samé.

- Předem konzultovat s rodiči ostatních dětí.
- Předem probrat situaci s ostatními dětmi.
- Dítě předem představit ostatním dětem a rodičům.
- Zvykáci doba s přítomností nás rodičů.
- Ostatním dětem nezdůrazňovat odlišnosti dítěte, až později je vysvětlit těm, které situaci nezvládnou přirozeně samy.
- Neodstrkovat, neubližovat, nevyřazovat z činnosti.
- Spolupráce učitelek se speciálními pedagogy.
- Zajistit bezpečnost dítěte.
- Mít na dítě nároky (nerozmazlovat je).
- Mít snahu dozvídat se nové informace.
- Není to záležitost ředitelky, ale hlavně učitelky.
- Dobrá zkušenost s možností nástupu už na jaře, do „hotové“ třídy, se hrané děti lépe zvládnou přijmout odlišného spolužáka.

Proč vůbec dávat dítě do mateřské školy nebo stacionáře dřív, než je to ze zákona nutné?

- Aby nebylo jen s dospělými.
- Aby poznávalo nové lidi a prostředí.
- Aby si našlo kamarády.
- Abychom ho doma nerozmazlili.
- Aby zažilo víc legrace.
- Aby se něco přiučilo.
- Aby se naučilo chovat hezky k ostatním dětem.
- Aby poznalo nové zvyky a požadavky.
- Protože samo chce („jako brácha“).
- Aby bylo včas připravené na školu.
- Aby se fyzicky i psychicky lépe vyvíjelo.
- Aby si zvyklo na kolektiv.
- Aby se v budoucnu lépe zapojilo do života.
- Protože si chci odpočinout.
- Protože učitelky mají víc nápadů.
- Proč ne?

Jak připravit dítě na vstup do mateřské školy nebo stacionáře?

- Nijak zvlášť, všeobecně je rozvíjet.
- Zvykat je na různé lidi, na víc dětí.
- Psychická příprava – důvěra k neznámým lidem.
- Zvykat je dělit se s ostatními.
- Podle druhu mateřské školy a jejích požadavků.
- Dítě by mělo vědět, že je jiné než ostatní.

- Postupný nástup (zvykání).
- Využívat krátkodobé pobyty v nemocničních / lázeňských mateřských školách.
- Co největší samostatnost – oblékání, jídlo.
- Zvykat na děti např. v Sokole, v parku...

Jak jsme již uvedli výše, s některými názory shromážděnými od rodin souhlasit nemusíte, jiné vás inspirují nebo vás dovedou k zamyšlení. Může se i stát, že některé z nich mohou mít různou platnost v různém období vývoje vašeho dítěte. V každém případě budeme rádi, když vaši rodině pomohou při rozhodování.

*Jana Vachulová, poradkyně
rané péče, metodik*

Doporučujeme k přečtení:

Clare Taylor Friedmanová: „Příprava na školku“ – in: Chenová, Friedmanová, Calvellová: Rodiče a malé zrakově postižené děti (str. 145 – 151), APH 1990, český překlad R. Volejníka, vydalo Středisko rané péče při ČUNS, Praha 1994

Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními

V předchozím textu si rodiče kládou zajímavé otázky, které jim mohou pomoci při rozhodování o tom, jaké vzdělávací zařízení pro své dítě vybrat. Pokud rodiče předpokládají, že dítě bude během svého pobytu ve školce potřebovat intenzivnější podporu než je běžné nebo zvolí speciální zařízení či si zpočátku vůbec nevědí rady, které předškolní zařízení bude pro jejich dítě vyhovující, neobejdou se bez spolupráce se školským poradenským zařízením (ŠPZ).

Činnost školských poradenských zařízení – Speciálně pedagogických center (SPC) nebo Pedagogicko psychologických poraden (PPP) – je definována ve Vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Úprava vyhlášky z roku 2016 zahrnuje mimo jiné i členění činností mezi SPC a PPP.

- SPC poskytuje poradenské služby dětem, žákům a studentům, jejichž speciální vzdělávací potřeby jsou důsledkem mentálního, tělesného, zrakového či sluchového postižení nebo vznikají na základě narušené komunikační schopnosti (vady řeči), kombinovaného postižení a poruch autistického spektra. Podrobnosti obsaženy v § 6 zmíněné vyhlášky.
- PPP poskytuje poradenské služby dětem, žákům a studentům z odlišného kulturního prostředí a s odliš-

nými životními podmínkami, také žákům, kteří mají speciální vzdělávací potřeby v důsledku specifických poruch učení a poruch chování. Podrobný výčet v § 5 vyhlášky.

Není třeba se legislativního rozdělení děsit. Vždy by měl být respektován individuální zájem žáka, který vychází z jeho potřeb. V praxi je tak umožněna spolupráce obou školských poradenských zařízení. Je-li rodina s dítětem s mentálním postižením klientem SPC zaměřeného na tento druh postižení a současně rodina pochází z jiného kulturního prostředí nebo odlišných životních podmínek, je vhodné konzultovat postup práce s takovým klientem i s odborníky PPP. Při spolupráci s našimi klienty se v praxi často propojujeme s jiným SPC. Např. rodina s dítětem, které má tělesné a mentální postižení a k tomu centrální vadu zraku (CVI), osloví SPC nejbližší k místu svého bydliště. Protože místní SPC ale nemá v týmu tyflopeda a nezná podrobnosti práce s dětmi s CVI, osloví jako spolupracující SPC pro klienty s vadami zraku, které zajistí podporu právě v této oblasti.

Pokud je již od začátku jasné, že dítě bude ve školce potřebovat specifitější přístup, je třeba včas (ideálně před zápisem do MŠ) kontaktovat SPC a domluvit se na termínu vstupního vyšetření a na dalším postupu. V SPC absolvujete speciálně pedagogické, případně i psychologické vyšetření. Na základě tohoto vyšetření a posouzení zdravotního stavu dítěte (vycházejícího z lékařských zpráv a sdělení rodičů) stanoví pracovníci SPC, zda budou pro vzdělávání dítěte

nutná podpůrná opatření (PO). Podpůrná opatření jsou rozdělena do pěti stupňů. Každý stupeň zahrnuje možnost nákupu pomůcek odpovídajících potřebné míře podpory pro vzdělávání dítěte, obsahuje speciální metody práce s dítětem, možnosti úpravy učiva pomocí individuálního vzdělávacího plánu a podobně. Např. asistenta pedagoga lze doporučit dětem zařazeným minimálně do 3. stupně PO. V SPC rodiče obdrží dva dokumenty: Zprávu (určenou pouze rodičům, protože obsahuje informace o zdravotním stavu a anamnéze dítěte) a Doporučení, které vedle zákonných zástupců obdrží také školka nebo škola. Ta na základě informací v Doporučení následně připraví podmínky pro nástup dítěte.

Stejný postup probíhá, ať se rozhodnete zapsat své dítě v běžné mateřské školce nebo ve školce speciální. Pracovníci poradenských zařízení mají zpravidla dost zkušeností, aby dokázali rodiče informovat o výhodách a nevýhodách jednotlivých forem vzdělávání a doporučit pro konkrétní dítě tu optimální. Samozřejmě je nutné posoudit situaci jako celek. Výsledek vyšetření je velmi důležitý, v úvahu je však potřeba brát i bydliště rodiny, fungování rodiny s ohledem na ostatní členy domácnosti, možnosti dojíždění apod.

Rozhodnutí o tom, jakou formu se bude dítě vzdělávat, je ovšem vždy na rodičích.

Co je užitečné vědět...

Školka může získat finance na pomůcky doporučené ŠPZ a na úvazek asistenta pedagoga pouze tehdy, je-li za-

psaná v Rejstříku škol a školských zařízení. V praxi to znamená, že dětské skupiny nebo lesní kluby nemohou požádat o vyšší normativ při vzdělávání dítěte se specifickými vzdělávacími potřebami. To ale neznamená, že nedokáží dítěti vytvořit vhodné podmínky pro jeho vzdělávání.

Jak je to s povinným předškolním rokem ve vzdělávání? Povinný před-

školní rok může dítě absolvovat i ve stacionáři nebo ve školce, která není zapsána ve výše uvedeném Rejstříku škol a školských zařízení. V takovém případě je nutné, aby rodiče dítě zapsali v MŠ, která v Rejstříku uvedena je, a poté požádali o možnost individuálního vzdělávání.

Pozice asistenta pedagoga a osobního asistenta se často zaměňují, ale rozdíl

mezi nimi je výrazný. Asistent pedagoga je zaměstnancem školky a je placen zaměstnavatelem (školkou) v rámci úvazku doporučeného SPC. Osobního asistenta si hradí rodiče sami a jeho přítomnost je nutné předem vykomunikovat s vedením školky.

Mnoho dalších zajímavých a užitečných informací vám rády předají poradkyně rané péče nebo pracovníci školských poradenských zařízení.

*Martina Králová, poradkyně
rané péče a vedoucí SPC EDA*

Související dokumenty:

Vyhláška č.27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon)

Osobní asistence a odlehčovací služby

Někdy se rodiče rozhodnou, že své dítě z různých důvodů do mateřské školy zapsat nechtějí nebo nemohou. Situace, ve kterých přesto chtějí dítěti dopřát i kontakt s dalším člověkem než jsou oni sami, mohou vyřešit nabídky sociálních služeb v rámci osobní asistence nebo odlehčovacích služeb. Služby lze samozřejmě využívat i tehdy, když dítě vzdělávací zařízení navštěvuje, ale ne třeba v takovém rozsahu, v jakém rodiče potřebují. Poradkyně rané péče Aneta Bučková stručně představuje dvě organizace, které tyto služby poskytují, a připojuje přímé zkušenosti dvou maminek – uživatelék služeb.

Muži a ženy, o. p. s.

Organizace Muži a ženy, o. p. s. je specifická tím, že jako osobní asistenty zaměstnává i osoby se zdravotním postižením. Nabízená služba funguje na principu „zrcadlové pomoci“ – ten, kdo pomáhá druhým, pomáhá i sám sobě. Zároveň oceňují zkušenosti těch, kteří prošli podobnou situací a dokáží se velmi dobře vcítit do potřeb dalších uživatelů. Organizace poskytuje asistenci ve větších městech ČR, zejména v Praze a okolí, v Brandýse nad Labem a Staré Boleslavi, v Liberci, Plzni, Písku a Jihlavě.

Osobní asistenci lze oslovit z mnoha důvodů. U maminky Kristýnky tím důvodem bylo očekávání druhého dítěte:

Službu osobní asistence jsme se rozhodli začít využívat v době mého těhotenství (cca před rokem a tři čtvrtě), kdy pro mě začínala být péče o dcerku po fyzické stránce značně namáhavá (dcera je imobilní a váží 20 kg). Také jsme

si s manželem uvědomovali, že až bude miminko na světě, bude pro mě pomoc s dcerkou naprosto nezbytná.

Tak jako v každé sociální službě proběhlo seznamovací setkání rodiny a pracovníků organizace.

Poprvé k nám přišla domů vedoucí organizace Muži a ženy spolu s paní asistentkou, o které se domnívala, že by byla pro naši dcerku vhodná. Specifikem organizace Muži a ženy je skutečnost, že zaměstnává lidi se zdravotním postižením. Bylo proto potřeba vybrat asistentku, jejíž druh postižení umožní péči o naši imobilní dcerku, což se podařilo. Asistenta jsme si tedy nevybírali my sami, ale s paní asistentkou, která nám byla doporučena, jsme nadmíru spokojeni.

Rodiny mají na začátku často obavy službu kontaktovat a využít, později ale popisují řadu výhod, které jim přináší.

Hlavní přínos této služby vnímám v tom, že ve chvílích, kdy se nemohu dcerce plně věnovat (zejména kvůli pé-

či o ročního syna), nemám výčitky, že ji zanedbávám a že o ni není v daný okamžik dostatečně postaráno. Paní asistentka si s dcerkou čte knížky, zpívá, chodí na procházky a když je potřeba, pomůže ji nakrmit. Jednou už paní asistentka dokonce vyzvedla dcerku ve školce, když jsem byla u lékaře.

Služba osobní asistence bývá jednou z nejpodstatnějších sociálních služeb, kterou rodiny využívají. Přináší možnost bez výčitek si vydechnout, věnovat se sourozenci, užít si výlet s tím, že netlačím celou dobu vozík nebo kočár. Řada rodin tyto služby doporučuje dalším rodinám.

Určitě bych doporučila všem rodičům, kteří se cítí na pokraji svých sil, aby organizaci zprostředkovávající osobní asistenci neváhali využít. Nebo ještě lépe, využijte osobní asistenci dříve, než se začnete cítit na pokraji sil. Věřte, že i pár hodin týdně člověku pomůže.

www.muiziazeny.cz

Aneta Bučková, poradkyně rané péče, a maminka Kristýnky

Hornomlýnská, o. p. s. – Centrum Filipovka

Za založením organizace stojí příběh paní Daniely Dolejšové, maminky syna Lukáše s těžkým kombinovaným postižením. Asi v synových třech letech si paní Daniela uvědomila, že je na čase vrátit se do běžného života a začít zase pracovat. Hledala stacionář, který by jejího syna přijal. Navštívila řadu míst s vstřícnými lidmi, bohužel žádný stacionář nebyl připraven přijmout chlapce s tak těžkým postižením. Paní Dolejšová se rozhodla to nevzdat a díky podpoře své kamarádky Míši Frycové začala realizovat myšlenku, že pokud zde není služba, která by jí a synovi mohla pomoci, prostě ji vybuduje.

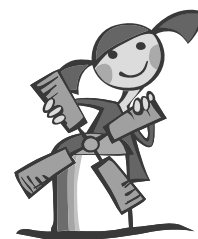
Klub Hornomlýnská při Asociaci rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR vznikl v roce 2003. Zpočátku

bylo velmi obtížné najít prostory, kde by bylo možné provozovat odlehčovací službu, a tak se vlastně zrodila myšlenka služby osobní asistence - pomoci rodině přímo v domácím prostředí. Osobní asistence zůstala hlavním pilířem organizace dodnes. V roce 2007 se díky nabídce MČ Prahy 11 podařilo získat prostory bývalé mateřské školy a jeslí ve Filipově ulici, a tak mohla začít organizace poskytovat i krátkodobé hlídání dětí - odlehčovací službu, která je dnes druhým pilířem služeb Hornomlýnské. Paní Dolejšová v současnosti dohlíží na kvalitu služeb organizace, a to jako členka správní rady.

Další vedoucí nenechali organizaci stagnovat a služby posouvali dál. Jedním z výsledků těchto posunů je zavedení víkendových odlehčovacích služeb nebo letní tábory, které jsou určeny i sourozencům dětí s postižením. Časem tak vznikl třetí pilíř Hornomlýnské, a to komunitní centrum Filipovka, které je otevřené v rámci svých volnočasových aktivit i veřejnosti.

Od jara 2018 je s Hornomlýnskou blízký soused i EDA. Máme to k sobě skutečně "o dveře vedle". Sdílíme

krásnou velkou zahradu, kde jsme společně pořádali zahradní slavnost, během které bylo možné si prohlédnout i prostory odlehčovací služby.

Hornomlýnská

V současné době nabízí Hornomlýnská tyto služby:

Osobní asistence

Hlavní a prvotní sociální služba - jejím posláním je péče a podpora v přirozeném prostředí dítěte: doma, ve školce, při volnočasových aktivitách, jako doprovod všude tam, kde rodina potřebuje, a to u dětí ve věku 3–15 let. Během žádání o službu zjišťuje koordinátorka od rodiny požadavky na rozsah služby a náro-

ky na osobu asistenta. Následně probíhá seznamovací schůzka pracovníků služby a rodiny a dochází k zaškolování v asistenci pro konkrétního klienta.

www.hornomlynska.cz

Odlehčovací služba

Mnozí rodiče mluví o této službě jako o školce. Odlehčovací služba je určena dětem ve věku 2 -15 let. Provozní doba odlehčovací služby je ve všední dny od 8 do 17 hodin, nově také služba funguje i o některých víkendech. Rodina si sama zvolí, který den a kdy dítě přiveze. Stejně jako v osobní asistenci i zde probíhá seznámení rodiny s prostory a pracovníky služby, aby došlo ke sladění potřeb dítěte s očekáváním rodičů a možnostmi pracovníků. Prostor odlehčovací služby je vybaven houpáčkami, psychorelaxační místnost, interaktivní tabulí, zaměstnanci pracují s konceptem bazální stimulace. K vnitřním prostorům patří již zmíněná velká zahrada.

Vlastní zkušenost s odlehčovací službou má maminka čtyřletého Říši a osmiletého školáka Jirky, která nám v rozhovoru sdělila, proč odlehčovací službu začala využívat a jak je s nabídkou Hornomlýnské spokojená.

Proč využíváte služeb Hornomlýnské? Kdy jste o tom začala poprvé přemýšlet a co vás utvrdilo v tom, že to máte zkusit?

Nejprve jsem chtěla mít možnost více se věnovat staršímu synovi, Jirkovi. Říšu se sice snažím do našich rodinných aktivit zapojovat co nejvíce a ve většině případů to jde, jsou ale věci, kterých se účastnit nemůže - nebo by to bylo značně problematické; ať už se jedná o návštěvu kina, divadla, planetária nebo třeba bruslení či jiný sport. Původně jsem tedy odlehčovací službu využívala o víkendech právě pro tyto účely. Bylo to začátkem loňského roku a bohužel to netrvalo dlouho, protože následně byly vzhledem ke všeobecně známým událostem všechny tyto aktivity zrušeny a zakázány.

Později jsem nicméně na základě velmi dobrých zkušeností s Hornomlýnskou začala odlehčovací službu využívat i pro účely pracovní a osobní, pokud jsem například potřebovala absolvovat pracovní schůzku, kde by Říšova účast nebyla vhodná, nebo i jen k vlastnímu odpočinku a relaxaci.

V současné době využívám nabídku Hornomlýnské cca 4x měsíčně.

K tomu, abych tuto službu vyzkoušela, mne samozřejmě na samém počátku přiměla naše paní poradkyně z EDY, která nás zná, a může nám tak velmi dobře poradit. I v tomto případě bylo její doporučení zcela správné a jsem za ně zpětně velmi ráda.

Jaký byl první kontakt se službou? Jak probíhalo přijetí do odlehčovací služby?

Po telefonické domluvě jsem v Hornomlýnské absolvovala poměrně podrobný rozhovor týkající se Říšova zdravotního stavu, potřeb a preferencí. Pracovnice se vyptávaly na všechny okolnosti, které by mohly být v případě poskytnutí odlehčovací služby relevantní, ať již jde o Říšovy schopnosti a dovednosti, návyky, denní režim nebo samozřejmě léky, které užívá a jejich účinky.

Přijetí do odlehčovací služby probíhalo v přátelské atmosféře, prohlédla jsem si všechny prostory, kde je odlehčovací služba poskytována, a zázemí, které mají pro děti nachystáno. Veškeré dokumenty týkající se poskytování služby, včetně objednávání služby, platebních podmínek atd. jsem si mohla podrobně prostudovat a na případné nejasnosti se vyptat.

Pokud byl dotaz mířen spíše na první Říšův kontakt se službou, i zde pro-

běhlo vše v pořádku. Je pravda, že ten první den Říša nebyl v nejlepší náladě a možná na něj odloučení působilo, protože předtím jsem jej nikdy - nepočítám-li pobyty v nemocnici po narození - nesvěřila cizí osobě na dobu byť jen několika hodin, což na něm bylo při vyzvednutí odpoledne poznat. Paní asistentka se mu ale trpělivě věnovala a společně to zvládli. Při následných pobytech už byl Říša veselý, spokojený a pobyt si užil naplno. Nejen proto, že už si na prostředí více zvykl, ale též díky tomu, že se v HM opravdu snaží vyjít vstříc jeho běžnému dennímu režimu (takže s ním například jdou během dopoledne ven, protože je to vzhledem k účinkům léků, které musí ráno brát, pro něj ta nejlepší varianta). Oceňuji též zpětnou vazbu v podobě podrobných informací o průběhu odlehčovací služby, které asistenti rodičům předávají, a to i písemně.

V jakých situacích službu využíváte? Kdy vám přijde vhod?

Jak jsem již uvedla, v současné době nejčastěji pro pracovní účely nebo osobní relax. Vyhovuje mi tak služba během pracovních dnů, kdy je ovšem Hornomlýnská i více vytížená, takže ne vždy se podaří Říšu umístit.

Jakmile dojde k obnovení fungování kin a muzeí, případně bude možné provozovat další sportovní a jiné akti-

vity, ráda začnu odlehčovací službu využívat i o víkend, jak jsem plánovala původně.

Čeho si na službě ceníte? Jaký v ní spatřujete hlavní smysl?

Odlehčovací služba v Hornomlýnské má velkou výhodu v tom, že nabízí hlídání prověřenými a proškolenými asistenty, kteří mají jednak každodenní zkušenost s dětmi s postižením, umějí je zabavit a vymyslet si pro ně vhodné aktivity, a jednak si ví rady i v případných krizových situacích, které si jistě nikdo nepřeje, ale které mohou nastat. To je pro mne osobně kritérium nejdůležitější. Jinými slovy, oproti běžnému hlídání dětí má tato služba tu výhodu, že asistenti se Říši „nebojí“, jsou připraveni na případné problémy plynoucí z jeho zdravotního stavu a nemusím jim nic dlouze vysvětlovat. Přitom za cenu onoho běžného hlídání, či dokonce i nižší.

Jaká vidíte na službě pozitiva a kde naopak vnímáte prostor ke zlepšení služby?

Pozitiva služby už jsem asi všechna vyjmenovala výše, plus také to, že oproti školcům služba funguje většinou v režimu „jeden Říša na jednoho asistenta“,

nejvýše pak dva na jednoho, takže se mu dostává maximální pozornosti.

Možná bych do budoucna uvítala rozšíření hodin poskytování služby (nyní ve všedních dnech do 17 hod.), případně větší personální kapacitu – to samozřejmě záleží na počtu asistentů, který patrně kolísá. Skvělé by bylo, kdyby služba mohla být poskytnuta i „přes

noc“, neboť bychom pak třeba mohli se starším synkem vyjet na větší výlet apod., ale to patrně není v možnostech Hornomlýnské.

Co byste vzkázala maminkám, které ještě stále váhají s tím se na službu obrátit, přestože cítí, že by mohla být užitečná?

Neváhejte. Není z čeho mít obavy. Hornomlýnská má zkušenosti s dětmi s nejrůznějšími postiženími a umí si s nimi poradit. Ani epilepsie a jiné podobné nemoci či postižení nejsou překážkou. Asistenti mají s dětmi neskutečnou trpělivost a věnují se jim maximálně. Děti jsou v kolektivu, což jim jistě prospívá, nicméně se jim dostává takové péče a pozornosti, jaká je úměrná jejich zdravotnímu stavu a které by se jim patrně v jiném zařízení nedostalo – nebo ne v takovém rozsahu. Já jsem spokojená maximálně a mohu Hornomlýnskou s čistým svědomím plně doporučit.

*Aneta Bučková, poradkyně
rané péče, a Lenka Mikulcová,
maminky Říši a Jiříka*

ABA školka – místo, kde se Karlík cítí dobře

Karlík je šestiletý, velmi vnímavý chlapec se zrakovou vadou a diagnostikovaným autismem. S úžasnou podporou své rodiny ušel velký kus cesty v poznávání světa a jeho fungování. Již rok a půl navštěvuje ABA školku, která se stala bezpečným prostorem pro jeho další rozvoj.

O konkrétních zkušenostech se školkou v Cerhenicích si s Karlíkovou maminkou povídala jejich poradkyně Magdaléna Kostecká.

Jak jste se k možnosti navštěvovat tuto školku vlastně dostala?

To byla velká náhoda. Před dvěma lety jsme jezdili s Karlíkem vlakem do

Prahy na terapie a cestou zpět jsme se jednou v kupé potkali s paní se synem a jeho asistentkou. Daly jsme se do řeči, obě ze stejného města a obě s dětmi se specifickými potřebami. Vyprávěla mi o nové ABA školce v Cerhenicích, a až jsem ještě v té době přemýšlela o běžné školce, na dni otevřených dveří nás školka přesvědčila, že bude pro Karlíka tím nejlepším místem.

V čem se podle vás režim v ABA školce nejvíce liší od běžné nebo speciální školky a v čem je naopak stejná?

ABA školku navštěvují především děti s diagnózou PAS. Každé z dětí má sestavený svůj individuální program založený na ABA principech a pedagogové nebo asistenti podle něj s dítětem každý den pracují – jeden na jednoho. Ve školce probíhá současně i práce ve skupině, která je jednotlivým dětem uzpůsobena, a tím se při společných aktivitách socializují. Denní program je podle mě asi stejný jako v běžných škol-

kách – ráno se děti setkávají v komunitním kruhu, následuje hudební výchova, pohybové činnosti, výtvarná i pracovní výchova, pobyt venku, odpočinek a odpolední aktivity.

Má Karlík ve třídě asistenta? S kolkami dětmi je ve třídě?

Ve třídě jsou dva pedagogové a tři asistentky na osm dětí. Počet asistentů se odvíjí od počtu dětí. Zprvu mě překvapilo, že Karlík nebude mít svého vlastního asistenta, ale v činnosti se u dětí paní učitelky a asistentky střídají. Dnes vidím, že všichni asistenti a učitelé znají velmi dobře jednotlivé děti a dokáží s nimi efektivně pracovat. Karlík si díky tomu zvykl, že pracovat s někým jiným než jen s maminkou nebo jedním terapeutem je v pořádku.

Je možná celodenní účast dětí až do odpoledne?

Ano, školka funguje od 7.30 do 16 hodin.

Jaké aktivity, které ve školce probíhají, se vám nejvíc líbí?

Jezdili jsme vždy dvakrát ročně do lázní a na různé terapie, které Karlík velmi posouvaly. Nyní mi přijde, že Karlík má díky ABA školce takový lehčí lázeňský program každý den - ergoterapie, logopedie, práce na jemné i hrubé motorice, muzikoterapie atd. Ze školky dostáváme nejen výrobky dětí, ale i fotografie z práce s dítětem a každý den komunikační formulář, kde je zaznamenáno, jaké činnosti Karlík dělal, co jedl, problémové chování nebo pochvaly, únava a nálada během dne. Jsem za tuto zpětnou vazbu velmi ráda. Zároveň my rodiče také každé ráno předáváme informace o našem předešlém odpoledni a noci dítěte.

Jakým způsobem zvládají přizpůsobit aktivity ve školce zrakové vadě Karlíka?

Karlík je jediné dítě s těžkou oční vadou ve třídě, ale dle mého se školka

velmi snaží přizpůsobit veškeré aktivity a činnosti Karlíkovi, ať už kontrastními barvami, zvýrazněním obrázků lemováním atp. Dávám k nahlédnutí i materiály a doporučení od vás a našeho SPC. Pořídila jsem Karlíkovi do školky sklopnou desku a práce s ní se všem velmi osvědčila.

Jaké vidíte benefity a případně nevýhody školky?

Jsem velmi ráda, že jsem našla pro Karlíka bezpečný prostor, kde se může rozvíjet a kde je přihlíženo k jeho specifickým potřebám. Díky zvýšenému počtu pracovníků ve třídě je práce hodně individuální a zvládají každý den velké množství činností. Těší mě, že školku navštěvují i další odborníci jako je např. ergoterapeut, logopedka, ABA konzultant a supervizor, SPC a někdy se poštěstí i návštěva canisterapeutického pejska. Jako velkou výhodu vnímám i to, že nově otevřeli od září i ABA školu a Karlík může se svý-

mi spolužáky pokračovat v tomto speciálním režimu v následujících letech.

Nevýhodou je pro nás to, že je školka poměrně daleko, a tak trávíme denně dvě hodiny na cestě, ale Karlík našťastí cestuje v autě rád. Nevýhodou je také finanční náročnost školky, protože jde o soukromé zařízení. Díky bohatému programu školky ale ušetříme na terapiích, na které jsme dříve dojížděli do Prahy.

Pozorovala jste nějakou změnu v chování Karlíka od doby, kdy začal školku navštěvovat?

Karlík se velmi posunul v práci u stolečku, která do té doby byla u nás velmi ojedinelá; Karlík se mnou vůbec nechtěl spolupracovat při cílené činnosti, např. při malování. Dnes je schopen držet štětec, používat lepidlo nebo tlustý fix a pracovat na sklopné desce. Karlík začal školku navštěvovat ještě jako nechodící, ale postupně, když začal chodit za ruku, trénovaly s ním paní učitelky hned i chůzi v nerovném terénu venku a po několika měsících se podařilo odbourat na vycházkách kočárek úplně. Určitě měl také dříve větší problém s hlukem, ale ve školce si na to musel zvyknout a dnes díky tomu můžeme navštívit i např. rušnější akce na náměstí – tedy dnes bohužel ne, ale když se takové akce pořádaly, tak ano.

Vyšli vám vstříc s vaším zavedeným režimem, nebo jste naopak doma přijali některé osvědčené postupy ze školky?

Paní ředitelka i další zaměstnanci školky jsou velmi otevření diskuzi a požadavkům, které se v souvislosti s docházkou do školky a specifickými potřebami daného dítěte vyskytují. I v jídelně nám vyšli vstříc s úpravou stravy. Společně se školkou jsme se např. vrhli i na odnaučování plenek. V režimu, který se dodržuje doma i ve školce, se Karlík v náviku chození na záchod velmi zlepšil. Společnými silami se nám daří i v dalších sebeobslužných činnostech a za to jsem velmi vděčná.

www.abaskolka.cz

*připravila Magdaléna Kostecká,
poradkyně rané péče s maminkou
Danielou*

Mateřská škola Brejličky Kladno

Kladenskou školku zaměřenou na péči o děti s vadami zraku představuje ředitelka školy paní Zdeňka Čambálová.

Už z názvu je vidět, že se nejedná o běžnou mateřskou školu. Při vstupu si všimnete, že všechny děti mají brýle a většina z nich zalepené jedno oko. Jsme totiž v kladenské oční školce. Podobných speciálních zařízení je u nás v republice jen několik. O děti se u nás stará (pod dohledem očního lékaře) ortoptistka, která provádí s dětmi ortopticko-pleoptická cvičení, a speciální pedagogy včetně asistentek pedagoga.

V současné době má školka kapacitu třicet dětí, o které pečují šest pedagogů, tři asistentky, ortoptistka a oční lékař. Do MŠ dojíždí pravidelně speciální pedagog tyfloped ze speciálně pedagogického centra.

Vzděláváme převážně děti s tupozrakostí - šilháním. Děti jsou přijímány podle závažnosti oční vady ve spolupráci se strabologem v naší školce. Doporučení očního lékaře a doporučení školského poradenského zařízení – SPC pro děti s postižením zraku - jsou podmínkami přijetí.

Zaměření naší školky bylo od počátku především pro děti se šilhavostí. Rodič, který zjistí, že jeho dítě má tupozraké oko, má v zásadě tři možnosti léčby:

- Odeslat dítě do léčebny na 2–3 měsíční pobyt s intenzivním ortoptickým cvičením.

- Pravidelně docházet na ambulantní cvičení u ortoptistky, což bývá většinou 1x týdně, a doma je nutný pravidelný nácvik pomocí pleoptických cvičení.
- Docházka do oční mateřské školy, kde jsou pleoptická a ortoptická cvičení prováděna denně v rámci programu MŠ.

Školka Brejličky je vybavena speciálními přístroji pro ortoptiku. Celý výchovně vzdělávací program je tak doplněn o speciální optická cvičení, kterých se účastní všechny děti ve třídě.

Naši spolupracující paní doktorkou je MUDr. Kateřina Kapičáková, strabolog očního oddělení Nemocnice Kladno, která považuje pravidelnost těchto cvičení pro zlepšení zraku před vstupem do základní školy za zásadní.

Díky intenzivní spolupráci ortoptistky školky s oční lékařkou jsme se rozhodli spolupodílet na včasném odhalení zrakové vady, a následně tak zvyšovat procento úspěšnosti léčby dětí s refrakční vadou. S pomocí našeho zřizovatele, Statutárního města Kladno, a za finanční podpory několika sponzorů jsme v roce 2008 pořídili do ortoptické ambulance přístroj Plusoptix, který umožňuje screening očních vad již od 6 měsíců věku dítěte. "Plusoptix je obrovskou výhodou zvláště u dětí malých, nespolupracujících

a u rodin s pozitivní rodinnou anamnézou. Každý rodič může o doporučení ke screeningu očních vad požádat svého pediatra," vysvětluje ortoptistka oční školky Ivana Jermanová. Screening pomocí Plusoptixu je v současné době nejméně zatěžujícím očním vyšetřením. Celé vyšetření trvá několik vteřin a není nutné rozkapání očí. Do konce roku 2020 bylo vyšetřeno víc než 4400 dětí a u více než šesti set z nich byla zjištěna oční vada.

Úroveň péče naší mateřské školy je vysoká především díky dobré spolu-

práci pedagogů s rodiči, dětmi a spolupracujícími specialisty, ale také se sponzory, jejichž zásluhou jsme mohli zakoupit mnoho nových speciálních pomůcek. V současné době bychom rádi vybavili naši školní zahradu, aby lépe vyhovovala nácviku prostorové orientace u dětí s oční vadou.

www.ocniskolkakladno.cz

*Zdeňka Čambálová,
ředitelka MŠ Brejličky Kladno*

Školka V Zahradě

S příbramskou školkou V Zahradě spolupracuji jako poradkyně rané péče i jako speciální pedagožka SPC EDA již několikátým rokem. V Příbrami je školka známá nejen pod svým oficiální názvem, ale také jako „oční školka“. Několik let do ní pravidelně několikrát týdně brzy ráno přicházela ortoptistka Dagmar Suchá, která se věnovala dětem se zrakovými vadami. Nejčastěji tuto školku navštěvovaly děti, které nosily okluzor a ráno se věnovaly pleoptickým cvičením, nácviku jednoduchého binokulárního vidění a dalším činnostem. Informace o vzniku školky, její specifické činnosti a současném fungování připravila pro čtenáře paní ředitelka Eva Čechová s ortoptistkou a nyní školní asistentkou Dagmar Suchou.

O školce

„Mateřská škola V Zahradě, původně 1. MŠ Příbram, vznikla v roce 1945 a její provoz byl zahájen 26. 5. několik dní po skončení 2. světové války. Má tedy v našem městě nejdelší historii. Školka zažila mnoho smutného i veselého a já jsem na ni právem hrdá. Kdysi jsem školku sama navštěvovala jako dítě

a paní učitelku i ředitelku v jedné osobě mi dělala moje maminka.

Ve školce působím od roku 2012. Péče o děti se zrakovými vadami, kterou vám podrobněji představí kolegyně Dagmar Suchá, zde již dlouhou dobu velmi dobře fungovala. Nasedla jsem do rozjetého vlaku a navázala na předěšlé zkušenosti svých kolegyně. Od roku 1989, kdy se program spustil, každá paní ředitelka posunula péči o děti s očními vadami o kousek dál. V roce 2017 byl projekt ze strany příbramské nemocnice ukončen a pravidelná spolupráce s ortoptistkou skončila, zapůjčené přístroje byly vráceny. Celá situace v nás vyvolala velký smutek. Chtěla jsem využít cenných zkušeností oční sestřičky paní Dagmar Suché, a proto jsem jí nabídla pokračovat ve spolupráci na pozici asistentky ve třídě. Slovo dalo slovo, paní

Dagmar je teď školní asistentkou a my můžeme určitou formou péči o děti se zrakovou vadou zajišťovat dodnes.

Paní Dagmar díky svým zkušenostem velmi rychle odhadne, kde má dítě problém, a může pomoci předejít dalšímu zhoršení zraku. Pravidelně prohlíží dětem brýle, pomáhá jim je udržovat čisté a u všech dětí dbá na správnou zrakovou hygienu. Využíváme dříve zakoupené pomůcky i naučené metody. Věnujeme se také oční józe, která se může aplikovat téměř všude a kdykoliv a je běžnou součástí programu naší školky. Jsem ráda, že můžeme být nadále podporou pro rodiče i jejich děti v oblasti péče o zrak. Jsem velmi vděčná i za spolupráci s SPC EDA, za pravidelné návštěvy speciální pedagožky Martiny Králové, s kterou společně hodnotíme dosažené cíle a vymýšlíme vhodné metody, jak pracovat s dětmi se zrakovými vadami.

Eva Čechová, ředitelka MŠ V Zahradě

Program pro děti s vadami zraku

MŠ V Zahradě oslovil v roce 1989 soukromý dětský oftalmolog, u kterého jsem pracovala v oční ambulanci jako ortoptická sestra. Pod záštitou našeho města a ve spolupráci s oční ambulancí příbramské nemocnice se školka vybavila několika přístroji a pomůckami, které byly potřebné pro práci ortoptistky. Po dokončení studia ortoptiky jsem nastoupila na částečný úvazek do školky a na druhou část úvazku jsem byla zaměstnaná v oční ambulanci v nemocnici.

Původně byly děti přijímány do oční školky na doporučení očního lékaře. V začátcích jsem je pravidelně vodila 1x týdně na oční kontroly do nemoc-

nice. Nejčastěji jsem se věnovala dětem, které nosily okluzor. Ve školce jsem měla vyhrazený prostor, malou třídu, ve které jsme společně pracovali, aby nás nerušily ostatní děti, přicházející ráno do třídy. Měla jsem připravená pleoptická cvičení, využívala jsem zapůjčený Campbellův stimulátor CAM a různé další pomůcky pro práci na blízko, na koordinaci oko – ruka; zkrátka vše, co je k pleoptickým cvičením potřeba. Na světelných optotypech – Pflügerových háčích – se děti učily ukázat E, a připravovaly se tak ke kontrole u očního lékaře a také ke kontrole úspěšnosti léčby amblyopie. Dalším vybavením byl světelný poutač a sada prizmatických klínů s červeným sklíčkem k vyrovnání strabismu a nácviku binokulárního vidění. K nácviku jednoduchého binokulárního vidění byl k dispozici troposkop. Věnovala jsem se také fúzi a nácviku stereopse. Děti rády pracovaly s cheiroskopy a obrázky si potom nosily domů.

Jak v minulosti, tak v současné době se v naší školce dbá na správnou zrakovou hygienu a na bezpečný pohyb dětí s brýlemi při pohybových aktivitách. O brýlích si s dětmi povídáme, mluvíme o tom, jak se chovat k tomu, kdo brýle nosí, jak o brýle správně pečovat.

V naší školce se vzdělávalo i děvčátko, které bylo nevidomé. Ve třídě působila tehdy asistentka pedagoga. Tato zkušenost nás všechny velmi obohatila, byla motivující pro nás dospělé i pro ostatní děti. Vzpomínám si také na chlapce, který nesnášel náplasti, a proto se bránil i okluzoru a nosil okluzní kontaktní čočku. Museli jsme se naučit čočku vyjmout před spaním. Děti se zrakovou vadou bylo mnoho, i v současné době jich ve třídách několik máme.

Já jsem se z pozice ortoptistky přesunula do jedné z tříd jako asistentka. Nadále tedy spolupracuji s kolektivem lidí, se kterými se již léta známe. I v současné době využívám své zkušenosti oční sestry a dětem, které mají zrakovou vadu, se ve školce věnuji individuálně.

*Dagmar Suchá, ortoptistka
a školní asistentka*

www.skoly.pb.cz/1MS

*Rozhovor připravila Martina
Králová, poradkyně rané péče
a vedoucí SPC EDA*

Lesní klub V Údolí

O lesním klubu V Údolí jsem se dozvěděla díky své klientské rodině, ve které sourozenci lesní klub navštěvují. Matěj se zrakovou vadou i jeho sestra Linda jsou v klubu velmi spokojeni a vzdělávají se zde již od předškolního věku. Jejich maminka v klubu později začala pracovat jako průvodkyně. Protože jsem se chtěla o klubu dozvědět více, oslovila jsem jednu ze zakladatelek klubu Renatu Trčkovou s prosbou o rozhovor.

Mohla byste představit vaši lesní školku?

Vznikli jsme v roce 2015. Na začátku jsme byly tři mámy, kterým nevyhovovalo klasické vzdělávání, tak jsme řekly, že si program pro své děti uděláme samy. První rok jsme v klubu měly vlastní děti a děti známých, postupem času ty naše odrostly a začaly převažovat děti mimo okruh rodiny a přátel. Náš lesní klub se s časem vyvíjel. Nejprve vstoupil do Asociace lesních mateřských školek, splnil standardy kvality a tým průvodců se postupně obměnil. Fungujeme šestým rokem a postupně jsme vybudovali lesní klub, který hodně pracuje se zážitkovou pedagogikou, rozvíjí u dětí ctnosti a kromě přírody pracuje také s řemeslem, zvyky a tradicemi.

Jak probíhá vzdělávání ve vaší školce?

Asi obdobně jako v jiných podobných zařízeních. Během dne máme své „denní rituálky“ a vedle toho dáváme dětem hodně prostoru na jejich volnou hru. Trávíme čas v přírodě a učíme děti zejména samostatnosti a vztahu k přírodě, tvoříme, zpíváme, radujeme se, vyprávíme příběhy, hrajeme divadlo i dětské hry. Prostě děláme vše, co je pro děti ve věku 3–6 let důležité.

Jak velké skupiny dětí jsou ve školce?

Do našeho lesního klubu dochází zhruba osmnáct dětí. Všechny děti však nechodí každý den, takže na dva průvodce máme kolem dvanácti dětí na den.

Jaký mají děti ve školce program? Mění se v závislosti na ročním období?

Program probíhá za každého počasí a jeho struktura a náplň se proměňuje podle ročního období. Během roku s dětmi a někdy i spolu s rodiči a dalšími přáteli školky slavíme tradiční i netradiční svátky. Jsou to chvíle, kdy zažíváme mnoho tvořivosti, radosti a učíme se ze zvyků našich předků. Na podzim slavíme podzimní rovnodennost, jdeme za pokladem sv. Václava, povídáme si o dušičkách a vítáme příjezd sv. Martina. Zimu zahajujeme přivítáním adventu, své poselství nám předává i sv. Mikuláš, oslavujeme zimní slunovrat i Vánoce. Po novém roce se z dětí stávají Tři králové a chystáme se na Masopustní průvod. S jarem pak přichází oslava vynášení Morany, příprava na Velikonoce, stavění májky a otevírání studánek. Před začátkem

ročním tématem ctnosti. K těm se vztahuje program a reflexe, která je také nedílnou součástí našeho působení. Téma ctností je přítomné každý rok, ale ten letošní je na ctnosti přímo zaměřen.

Jaké máte zázemí ve školce?

Náš lesní klub funguje pod hlavičkou zapsaného spolku DoNitra. Sídlem tohoto spolku je chmelový statek, který se postupně mění na turistické a programové středisko. V jeho zázemí je i náš lesní klub. Děti tráví většinu času venku a k dispozici mají krásnou jurtu a zázemí statku. Máme zvířata, o která se děti učí starat – kočky, ovečky a snad přibudou i slepice. Na zahradě si děti pěstují svou zeleninu. Dalším naším pokladem jsou okolní lesy, louky a vodní nádrž, které jsou dokonalým herním i učebním prostředím.

Navštěvují vaši školku i děti se speciálními vzdělávacími potřebami? Jakým způsobem u nich probíhá výuka?

Když školka začínala, tak jedním z motivů, proč ji založit, byl i můj syn Kilián, který shodou okolností byl zhruba rok po narození klientem EDY. Kiliánovi je dnes 11 let a má DMO, je na vozíčku a nemluví. Jeho zrak a sluch fungují našťastí dobře. Kilián se v době, kdy chodil do školky, vzdělával stejně jako ostatní děti. Byl součástí kolektivu a to, co zvládl dělat, dělal. Tam, kde bylo potřeba, jsme pomoc zastali my průvodci. Od dob Kiliána jsme měli v lesním klubu hlavně děti s řečovými

vadami a dnes máme také jednoho cizojazyčného chlapečka. Pro vzdělávání je vždy v začátku potřeba velká součinnost s rodiči, aby se průvodci o dítěti dozvěděli co nejvíce, dítě se cítilo v lesním klubu bezpečně a postupně se začlenilo do kolektivu. Vytvořit pocit bezpečí považujeme za základní kámen pro naši práci se všemi dětmi.

Protože nejsme státní školkou a nejsme v rejstříku MŠMT, nedosáhneme

na peníze pro asistenty. Pokud by se k nám tedy dostalo dítě, které by potřebovalo asistenci, bylo by potřeba hledat cesty, jak na pomoc asistenta zajistit finance. Otevřenou mysl a srdce pro hledání máme. A taky zkušenosti s Kiliánem, který, jak věřím, byl pro zdravé děti velmi přínosným kamarádem a v ledasčem i učitelem.

V čem je vaše školka jedinečná?

Jsmo v krásné krajině kokořínských lesů, pracujeme s konceptem ctností

a máme krásné zázemí. Věřím, že stejně jako ostatní lesní školky a kluby máme šikovné průvodce, smysluplný program, který využívá přírodní prostředí, a respektující přístup k dětem. Stejně jako jinde i u nás jsou rodiče vítáni a jsou našimi partnery spolu se svými dětmi.

Kam po ukončení docházky do vaší školky chodí děti do školy? Máte program alternativního vzdělávání i pro školní děti?

V zázemí našeho statku se teď po

dva roky scházely děti, které mají domácí výuku. Některé naše děti se k nim poté přidaly. Ostatní chodí do klasických škol v okolí a zvládají to velmi dobře. MŠ a ZŠ v Oknech, kam některé děti směřují, je svou atmosférou hodně podobná tomu, co děti zažívaly ve školce, takže jsme za to rádi.

www.lesniklubvudoli.cz

*Ptala se Klára Janečková,
poradkyně rané péče*

Školy na konci světa

Ve Zlínském kraji, u Uherského Hradiště, se nachází obec Březová. Zdejší škola je unikátní tím, že má propracovaný model individuálního vzdělávání. Tuto formu vzdělávání nabízí škola již přes deset let a aktuálně poskytuje individuální vzdělávání několika stovkám žáků. Subjekt školy sdružuje mateřskou školu, základní školu a lyceum, mezi obory vzdělání je zde také základní škola speciální. Ředitel „Školy na konci světa“ Ludvík Zimčík se s námi podělil o zkušenosti s individuálním vzděláváním, představil i skupiny žáků, které se v jejich škole individuálně vzdělávají.

Za průběh individuálního vzdělávání odpovídá zákonný zástupce. Škola nabízí metodické vedení a od 4. ročníku je možná i pravidelná online výuka, která ovšem nenahrazuje výuku, za kterou je zodpovědný zákonný zástupce.

Individuálně vzdělávaného žák je nutné dvakrát ročně přezkoušet (v pololetí a na konci školního roku), přezkoušení může probíhat osobně (v Brně, Praze, Kladně a v Březové) nebo online přes Skype. Jsou ovšem možné i častější návštěvy školy, např. kvůli kroužkům nebo konzultacím.

K individuálnímu vzdělávání se lze přihlásit z celého světa, kontakt se školou je tak možný odkudkoli, stačí pouze připojení k internetu.

„Individuální vzdělávání volí zákonní zástupci žáků z různých důvodů. Tyto žáky bych rozdělil do několika skupin.

V první řadě jsou to žáci, kteří se už tak intenzivně připravují na sportovní kariéru, že nezvládají časově skloubit prezenční školní docházku a trénink. Máme tenistky, tenisty, fotbalisty, hokejisty, krasobruslaře, ale i další sportovce. Další skupinou jsou žáci umělecky talentovaní, kteří také nezvládají časově skloubit prezenční školní docházku a přípravu v uměleckých školách/zařízeních. Další skupinu tvoří žáci znevýhodnění nebo přímo žáci se zdravotním postižením. Pak je tady skupina žáků, kteří v běžných českých školách pro své znevýhodnění nezažili vždy jen to dobré; a také žáci šikanovaní, nejen spolužáky, ale i přímo vyučujícími. Některé rodiny mají vyhraněný názor na úroveň českého školství a chtějí své děti vzdělávat a vychovávat podle svých zkušeností (mnohdy nabytých při dlouhodobém pobytu v zahraničí). Jsou tu také rodiny, které se rozhodly žít jinak, v souladu s přírodou, v odlehlých vesničkách, kde jsou školy špatně dostupné, takže volí individuální vzdělávání.“

Co se týká vzdělávání žáků se zdravotním znevýhodněním, nejsou dána omezení, jací žáci se k individuálnímu vzdělávání mohou hlásit. „Snažíme se

každou žádost řešit individuálně. Měli jsme žáka upoutaného na lůžko, v současnosti máme několik žáků s onkologickým onemocněním, žáka na vozíčku. Máme zkušenost i se vzdáváním nevidomé žákyně.“

V případě zájmu o individuální vzdělávání je třeba vyplnit žádost a doložit vyjádření školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum) a dosažené vzdělání vzdávatele (rodiče). Pro výuku 1. stupně musí mít vzdávatel minimálně středoškolské vzdělání s maturitou, pro výuku 2. stupně už vysokoškolské vzdělání.

Školné se neplatí.

Možnost individuálního vzdělávání pro velmi širokou škálu dětí, otevřenost a skutečně individuální přístup ke každému dítěti - to činí ze Škol na konci světa něco výjimečného a pro spoustu dětí to znamená šanci pro vzdělávání skutečně dle jejich potřeb.

Bližší informace a kontakty naleznete na webových stránkách školy:

www.zsbrezova.eu

Petra Slavičková, speciální pedagožka

Cesta životem bez bariér

Motto: „Kdo nedělá nic pro druhé, nedělá nic pro sebe.“

J. W. von Goethe

Sdružení Cesta životem bez bariér pořádá již několik let integrovaný tábor, na který jezdí společně děti s postižením i děti bez postižení. Podmínkou účasti je povinná školní docházka, takže na tábor mohou jezdit děti od první až do deváté třídy. Pro děti s postižením je na táboře dostatek asistentů. Typ a stupeň znevýhodnění není pro účast na táboře rozhodující, např. těžké tělesné postižení není překážkou, je ovšem třeba, aby se dítě dokázalo přizpůsobit režimu tábora a mělo chuť spolupracovat. Proto záleží předem na konzultaci zákonného zástupce s organizátory. Tábor je vždy na deset dní.

Pokud pro dítě není tábor vhodný, sdružení nabízí ještě pobyt rodin s handicapovanými dětmi. Pobyt je na pět dní a mohou se ho zúčastnit jak děti s rodiči, tak i starší děti či mladí lidé bez doprovodu – pro pobyt již není věk rozhodující. Pobyt nabízí jak rehabilitaci, tak i hry či posezení u táboráku.

Občanské sdružení Cesta životem bez bariér vzniklo v Kutné Hoře v roce 2006 z iniciativy maminky, která má syna s tělesným postižením. Odjakživa bojovali s bariérami, a když pak její syn nastoupil do základní školy, vznikla myšlenka založení občanského sdružení, které by pomohlo sehnat finance na vybudování bezbariérových přístupů ve škole. Cílem bylo umožnit dětem a žákům s tělesným postižením kromě vzdělávání i volnočasové aktivity, které škola nabízela. Základní škola Jana Palacha v Kutné Hoře je díky sdružení plně bezbariérová.

Cílem sdružení je nyní odstraňování bariér na veřejně přístupných místech a zajištění možností sportovního

vyžití pro děti i dospělé se zdravotním postižením v Kutné Hoře.

Sdružení provozuje Centrum denních služeb Kvapilova. V centru denních služeb probíhají intenzivní rehabilitační programy (neuro-rehabilitace – Therasuit metoda), ambulantní fyzioterapie pro děti a dospělé, odlehčovací služby a zdravotní masáže. Součástí je také komunitní centrum KOSTKA, které nabízí výuku anglického jazyka, kreativní kroužek, kroužek vaření a rukodělné práce. Pro účast na kroužcích je opět rozhodující, zda jsou děti s postižením s pomocí asistentů schopny se do kroužku zapojit. Rukodělné práce jsou primárně pro pečující osoby, ale taktéž se jich mohou zúčastnit i děti, vše záleží na domluvě.

Sdružení dále provozuje REHA půjčovnu a bazar pomůcek a také Linku psychopomoci.

A v neposlední řadě sdružení založilo Sportovní klub APROBA, který se zaměřuje hlavně na atletiku, plavání, cyklistiku a boccii. Kromě ustáleného sportovního zázemí je dalším cílem

možnost účasti na otevřených závodech ve vybraných sportech. Mezi pravidelné sportovní akce patří například plavecké závody Kutnohorská vlnka. Klub také poskytuje možnost vyzkoušení hry boccia ve školách v hodinách tělesné výchovy.

V minulosti proběhl mimo jiné projekt Všemi deseti: v psaní na počítači všemi deseti prsty se mohli zdokonalit jak děti, tak dospělí s handicapem a sdružení nadále nabízí konzultace ohledně této problematiky.

Vedle integrovaného tábora a pobytu rodin s handicapovanými dětmi

sdružení pořádá různé výlety, v loňském roce proběhl kromě plaveckých závodů také lyžařský výcvik, sportovní soustředění, Festival na zelené louce

a na podzim dokonce i každoroční benefiční ples, který se – jak název Benefiční ples aneb Tancujeme v obýváku napovídá – dokázal přizpůsobit i nepříznivé epidemiologické situaci.

Více informací lze zjistit na webových stránkách www.cestazivotembb.cz, sdružení má také svou aktivní facebookovou stránku.

Připravily Petra Slavičková, speciální pedagožka SPC EDA, a Petra Hnatová, statutární zástupkyně Cesty životem bez bariér

Tyfloturistický oddíl

V tomto článku bych vás ráda seznámila s činností Tyfloturistického oddílu – tedy turistického oddílu pro děti s postižením zraku.

Čerpám zčásti z vlastních vzpomínek – od roku 1990 jsem několik let v oddíle působila, historické informace zpracovala ve své diplomové práci Alžběta Jantová pod vedením jedné ze zakladatelek oddílu Jany Vachulové a informace ze současnosti mi velmi ochotně poskytla současná předsedkyně Tyfloturistického oddílu Klára Krupová, která v oddíle působí už jedenáctým rokem.

Počátky oddílu sahají až do konce 70. let, kdy do školy pro nevidomé děti v Praze na Hradčanech začala docházet skupina dobrovolníků a věnovali se

s dětmi činností do té doby dost nevídaným – s nevidomým Jiřím Mojžíškem slepovaly děti model letadýlka nebo vyráběly různé hry a hlavolamy. Jiří Kadlec vyráběl s dětmi vysílačku, takže si pak mohly vysílat z chlapeckého internátu na dívčí. S dalšími dobrovolníky se věnovaly děti výtvarným aktivitám, hrám nebo praktickým činnostem jako vaření. Postupně vykrystalizoval oddíl, který se scházel (a i po 40 letech stále schází!) k pravidelným schůzkám každou středu odpoledne, a kromě toho pořádal řadu dalších akcí – tábory, víkendové výpravy, výlety na běžky... Zpočátku se oddíl „skrýval“ pod hlavičkou Pionýra, některé akce zaštilil Svaz invalidů, od roku 1990 spadl oddíl pod tělovýchovnou jednotu a roku 1998 byl založen spolek Tyfloturistický oddíl, z. s., který „turisták“ zaštiťuje dnes.

Jak nám sdělila Klára Krupová, děti se scházejí k pravidelným schůzkám ve Škole Jaroslava Ježka (ZŠ pro děti s vadami zraku) v Loretské ulici v Praze 1 každou druhou středu. Tyto schůzky

jsou pojímány jako turistický kroužek a jsou určené pro žáky školy. Účastní se jich cca 15 dětí. I když by byl zájem o vyšší frekvenci i kapacitu, vše naráží na nedostatek vedoucích.

Kromě schůzek ale oddíl pořádá i řadu dalších akcí, které jsou otevřené i zájemcům z jiných škol – se svými vrstevníky s postižením zraku tu tak mají možnost se seznámit i děti, které jsou integrovány v různých běžných školách.

Pravidelné akce mají kapacitu 15–25 dětí ve věku od 6 do 18 let, v případě volných míst se mohou přidat i někteří starší skalní členové oddílu. Výjimečně se některé akce účastní i děti mladší. Dospělých průvodců a vedoucích se zpravidla účastní jeden na 1–2 děti.

Oddíl pořádá pravidelně „jarky“ – týdenní tábor o jarních prázdninách, kde jsou hlavní náplní běžky a další zimní sporty, dále prodloužený vodácký víkend, výpravu na podzimní prázdniny, zaměřenou na poznávání našich měst (např. Ostrava, Brno, z podzimní plánované výpravy do Plzně bohužel loni sešlo). Tyto výpravy jsou kombinací turistiky s kulturou, děti se podívají i na méně dostupná místa, například v Brně měly možnost důkladně prozkoumat autobusové depo. Jednou až dvakrát do roka probíhá „víkendovka“. K oblíbeným tradičním akcím patří také společné předvánoční pečení cukroví.

Hlavní událostí roku je ale dvoutýdenní letní tábor. Koná se již několik let na tábořišti v Jindřichovicích pod Smrkem. Na táboře zažívají děti všechno to, co ke správnému táboru patří – spaní v chatkách či ve stanu, zpívání u táboráku, vaření na ohni, noční hru. Děti jsou tu ve skupině sobě rovných – dalších dě-

tí s postižením zraku; to je dost posouvá v jejich samostatnosti. Samozřejmě míra samostatnosti je přiměřená možnostem dětí. Akcí se účastní i děti s kombinovaným postižením. Bezpečnost dětí je na prvním místě. Děti se zapojují do služeb v kuchyni, učí se rozdělávat oheň, uvařit si jídlo na lihovém vařiči. Součástí programu je také „ptačka“ a dvoudenní puták. Ptačka probíhá ve městě, zpravidla v Liberci. Každé dítě dostane úkol – koupit nějakou drobnost, zjistit nějakou informaci, a nakonec se v určenou hodinu sejít v restauraci, objednat si oběd a zaplatit za něj. Každé dítě sleduje zpozvzdálí vedoucí, který dohlíží na jeho bezpečnost, ale pokud možno nezasahuje. Děti se učí orientaci v prostoru, ale i komunikaci – jak oslovit cizího člověka a požádat o informaci či o pomoc, ale také jak nevyžádanou pomoc zdvořile odmítnout.

Na dvoudenním putáku si zase děti v praxi ověří všechny tábornické dovednosti, které se během tábora naučily. Musí se samostatně sbalit (a pak se vyrovnat s následky – například že k obědu jsou suché rohlíky, zatímco paštika odpočívá v batohu, protože nikoho nenapadlo sbalit otvírák...), putují podle

instrukcí (vedoucí opět jen potají sleduje kvůli bezpečnosti), večer si musí uvařit a postavit stan.

Vedoucí, mezi kterými kupodivu v současné době nepřevažují speciální pedagogové – např. právě Klára Krupová, ale je mezi nimi několik mediků, psycholog, studenti matfyzu, stavební inženýři i kavárníci, se snaží dětem zprostředkovat skautské hodnoty i trochu „adrenalinovější“ zážitky – takou

vou formou, aby měly možnost všechno samostatně vyzkoušet a přijít tomu na kloub, na což v běžném každodenním provozu nebývá čas a příležitost a často ani odvaha. Oddíl vytváří komunitu, ve které vznikají celoživotní přátelství mezi všemi účastníky oddílových akcí.

Další informace nebo třeba fotografie z akcí najdete na www.tyfloturistak.cz.

Helena Janoušová, poradkyně rané péče

Vzpomínky na Tyfloturistický oddíl

Na společné zážitky na táboře s Tyfloturistickým kroužkem vzpomíná Martina Herynková v rozhovoru s Evou Odehnalovou.

Evo, kdy jsme se my dvě poprvé potkaly?

Bylo to v roce 1989, to byl tábor v Bohuslavicích, bylo mi třináct.

Tak to už jsi byla docela zkušená starší školačka. To byl tvůj první tábor?

To už jsem byla zkušená, ale ne ve všem...

Můj první tábor byl v osmi letech, to byla Želivka, na tu vzpomínám hrozně ráda. Jsem spíš městský typ, mě to v lese moc nebaví, ale tenhle tábor byl u řeky a bylo tam opravdu krásně. Bylo tam molo, myli jsme se v řece.

A byla to tvoje první akce, kdy jsi byla sama bez rodičů?

Nebyla, první pobytová akce kromě babičky či hlídání jiných lidí byla školka v přírodě v Antonínově, a to mi bylo pět.

Když na všechny ty tábory po letech jako dospělá vzpomínáš, co ti to dalo, co tam bylo tak důležité, že bys to jinde nezískala?

To nebylo hned na prvním táboře, ale postupem času jsem hodně milovala služby v kuchyni, protože jsem tam díky tomu mohla získat povědomí o různých kuchařských dovednostech, byť je třeba moc nepoužívám... Ale rozhodně mi to něco dalo, vím aspoň teoreticky, jak se co dělá.

Taky jsem mívala hodně ráda „ptačky“. My jsme tedy věděli, že nás nepustíte z dohledu, ono se to vždycky nakonec profláкло;-) Ale stejně jsem se cítila hodně svobodně, že jsem byla v tu chvíli odkázaná jen sama na sebe, že jsem si mohla dokázat, že jsem schopna něco zařídit.

Co to byly ty „ptačky“, kdybys to měla vysvětlit?

Byly to vlastně výlety do města, kdy jsme si zařídili, co jsme potřebovali, teda hlavně jsme si zašli na zmrzlinku, ale cílem toho bylo, abychom se naučili lépe komunikovat. Plnili jsme tedy různé úkoly, měli jsme třeba něco koupit nebo zjistit. A to mě právě bavilo, hlavně komunikace s lidmi, to, že jsme byli ve městě. Měli jsme si třeba i sami objednat v restauraci. To byly takové věci, které jsme si s rodiči zatím nevyzkoušeli.

A nebylo to pro tebe příliš náročné, být najednou sama v cizím městě?

Já jsem si to naopak užívala, líbilo se mi, že si to člověk musel nějak zařídit; věděla jsem, že všude kolem jsou lidi.

Někdy jsme chodili ve dvojicích, ale cítila jsem se dobře i sama.

Vybavíš si z „ptaček“ nějakou zajímavou vzpomínku?

Pamatuji si, že jsem jednou nenašla nějakou ulici a že mi vedoucí Tereza chtěla strhnout cepín za orientaci (smích). To se tenkrát hrála táborová hra na motivy Tenzingova a Hillaryho výstupu na Everest, hrálo se o cepíny...

Měla jsi možnost potkat na táboře i děti, které jsi neznala ze školy?

Ze začátku ne, tábory byly jen pro děti z hradčanské školy, později s námi ale začaly jezdit i děti z Brna, to bylo ale až na mém posledním táboře. Moje kamarádky, které byly na více táborech, si to hodně pochvalovaly, určitě to přineslo své ovoce.

Jeden tábor je asi příliš krátká zkušenost, aby se přátelství podařilo udržet, ne?

No, my jsme si pak párkrát napsali. Ale já jsem ještě jezdila i na jiné tábory přes Svaz invalidů, tam jsem se taky potkala s dětmi ze všech škol pro děti se zrakovým postižením. To se pak o nás ale starali slabozrací; bylo to fajn, jen tak si v pohodě zajet k moři. Ale tam se toho zase člověk tolik nenaučil, co se týče různých dovedností, na to byly zase více zaměřeny ty naše hradčanské tábory.

Vzpomeneš si ještě konkrétně na jiné dovednosti, které jsi na táborech získala a jinde bys tu příležitost neměla?

Tak třeba různé tábornické dovednosti. Učili jsme se třeba zapalovat lihový vaříč, postavit stan, poprvé jsem si tam vyzkoušela i přebalování dětí (to byly ty Bohuslavice, kde byly se dvěma vedoucími malé děti v kočárku), ale tyto aktivity mě, přiznám se, moc nezaujaly.

Vzpomínáš na různé hry v přírodě, ve větším prostoru?

Na hry si vzpomínám, byly většinou na motivy knížek. Mě hodně bavily cyklické hry, kdy se na každém stanovišti plnil nějaký úkol, to bylo bezva, bylo to takové pestré: když člověk na něčem pohořel, tak to tolik nevadilo, protože zase něco jiného mu šlo. Mně třeba hodně dobře šel skok do výšky.

Výhoda táborů byla v tom, že byly, když to tak řeknu, „blind friendly“. Myslím tím, že pokud by člověk jel na tá-

bory se zdravými dětmi, tak by neměl takovou možnost k mnohým aktivitám tolik přičichnout.

Vybavíš si i příběhy z knih, které se staly inspirací pro táborové hry?

Vzpomínám na Bellu a Sebastiána, to se pak dlouho hrála i táborová písnička (ke každé táborové hře vznikla písnička, kterou skládali hudebně založení vedoucí), pak třeba Letopisy Narnie, Mluvící balík, na mém prvním táboře to byli Trosečníci z Vlaštovky.

Připadalo ti, že čas je vyplněn spoustou aktivit, nebo toho mohlo být i víc?

Člověk jezdil na tábory i proto, aby se potkal s dětmi, se kterými se potkával přes rok. Mnohé děti se na prázdniny ani netěšily, protože nebyly v kontaktu se svými kamarády. Já jsem proto měla ráda i chvíle osobního volna, kdy jsme se mohli vyblbnout po svém, užívali jsme se vzájemně, mohli jsme mlsat (smích). Čím jsme byli starší, tím víc jsem si takových chvil užívala.

Táboráky a kytara, to tě bavilo?

No jéje, to byla paráda. Ty poslední probdělé noci u táboráku...

Tak to už jsi taky byla docela velká dáma, to ti bylo kolik?

To už mi bylo vlastně osmnáct.

Když o tom přemýšlím, možná bych zařadila více výletů do měst, víc poznávat okolí. Já jsem takový výletový typ, projít se někde v městečku, zajít si na zámek, na dobrý obědek, do cukrárny...

No tak to je fakt, že to na táboře bylo spíše výjimečné.

No právě ;-)

Kdyby ses teď ohlédla, uměla bys říct, co bylo na těch táborech nejcennější?

Určitě to, že se tam člověk naučil týmovost; platil táborový zákon. Nejdřív jsem si myslela, že zákon platí jen v tom jednom roce, ale on platil na všech táborech: patřilo tam třeba Mluv pravdu, Nebuď lhostejný, Dávej první, ber poslední, Bojuj se sebou, Odpouštěj druhým... Myslím si, že týmovost pro mě byla hodně důležitá. Tím, že jsem jedináček a nebyla jsem ani na internátě, tak jsem se takto naučila dělit se. Já si třeba pamatuju – bylo mi to tehdy trapný, i když vím, že dneska bych už u tebe za to neměla

černý puntík :-). – to jsme šly s holkama na puták a měly jsme si někde nakoupit. Jenže jsme nevěděly, že tam není otevřený obchod. Tak jsme si nakoupily nějaké potraviny v hospodě, koupily jsme si chleba a kabanos; ostatní holky to nestihly a pak jsme se potkaly a my jsme se s nimi odmítly rozdělit. Já vím, že to nebylo dobře, ale někdy člověk dělá věci, jak ho to napadne, a neumí to promyslet, uvědomit si, že bychom si vystačily i s tím málem...

Je to asi taková cenná zkušenost.

Přesně tak. Hlavně člověk nechce někoho, koho má rád, zklamat... A nebylo tehdy jednoduchý to vyřešit jinak, nějak nás to uprostřed lesa nenapadlo.

Hm, představit si, jestli případně lze vyjít s polovinou toho, co mám...

Jo, dneska už bych byla v pohodě, ale to je to, co člověk nabírá zkušenostmi. Tím, že prostě žiješ život.

A na co vzpomínáš nerada, bez čeho by ses na táborech obešla?

Někdy toho bylo až moc a pokud něco člověk dobře neuměl, musel se s tou situací prát – a to bylo občas těžké...

Já si říkám, jestli ve chvíli, kdy člověk byl vytržen z domácí jistoty a známého prostředí, kde už je způsob fungování nějak zaběhlý, nebyly ty tábory šance naučit se řešit i věci, které tě nebaví a které tě třeba i štve – můžeš se je učit i dělat jinak.

No zkusit ano, když ti někdo ukáže nebo poradí jiný způsob, jak dělat věci, tak to je užitečné. To jsem pak byla ochotna se s věcmi poprat.

A některé činnosti dělaly děti na táborech i poprvé. To pak taky záleží na tobě, jak se k tomu stavíš a jestli se chceš něco naučit.

Tak to je určitě přínos! Já to tak беру a doporučuji, aby všechny děti na tábory jezdily bez ohledu na to, jestli vidí nebo ne. Je to právě kvůli tomu zmíněnému týmovému zážitku. A taky pak nesedí pořád u počítače.

Evo, mockrát ti děkuji za povídání a společné vzpomínání na letní tábory, kde jsme se kdysi poprvé potkaly.

Martina Herynková, poradkyně rané péče, a Eva Odehnalová, bývalá členka Tyfloturistického kroužku

Spolek Rarach

O spolku Rarach jsme se dozvěděli od Lenky, maminky Davidka, se kterou spolupracujeme v SPC EDA. Maminka Lenka se ochotně podělila o zkušenosti s touto zájmovou organizací, vyprávěla nám o tom, jak její syn jezdí z táborů domů nadšený. Z jejího vyprávění je patrná velká spokojenost a především důvěra v ty, kdo tábor pro děti připravují. Na otázky, jak spolek funguje, jak vznikl a kdo jsou jeho členové, nám odpověděl Martin Marek, předseda spolku Rarach.

David, kterého oba velmi dobře známe, s vámi jezdí na tábory již pravidelně. Můžete nám váš spolek představit?

Občanské sdružení Rarach původně založili pedagogové ze Základní školy praktické Lužiny, a to v květnu 2004. Šlo o dobrovolnou, zájmovou a dobročinnou organizaci sdružující pedagogy, rodiče a širokou veřejnost, zaměřenou především na osoby se speciálními potřebami. Veškeré aktivity byly zacíleny na volný čas žáků školy. Jednalo se

především o kroužky sportovní, vaření a informatiky, které žáci navštěvovali po vyučování. Někdy byl i realizován výlet v rámci projektu, na který se podařilo sehnat finanční grant. Po několika letech kvůli nezájmu dětí začalo sdružení postupně upadat a jeho činnost byla pozastavena.

K obnovení činnosti občanského sdružení Rarach došlo opět v květnu roku 2012 pod novým vedením a s novými členy (převážně pedagogové Základní školy praktické a speciální Lužiny). Dále byly změněny stanovy, schválené ministerstvem vnitra pod č. j. VS/1-1/57324/04-R).

Od roku 2014 jsme spolek Rarach, který je nově zapsán u Městského soudu v Praze. Spolek se po celou dobu od svého znovuprobuzení zaměřuje na organizaci a pořádání mimoškolních aktivit během celého kalendářního roku (jednodenní akce – diskotéky, dílničky, víkendové pobyty, ozdravné pobyty u moře, příměstské tábory a integrační letní tábory). Po desetiletém fungování má dnes spolek Rarach přes 40 aktivních členů, a to nejen z oblasti pedagogiky. Mezi členy najdete zdravotníky, studenty, dělníky, úředníky, policistu, seniorky, ale i aktivní členky na rodičovské dovolené.

V srpnu 2019 jsme založili i pobočný spolek Rarášek v Lanškrouně, který leží v pardubickém kraji.

Oba spolky se věnují lidem se speciálními potřebami, ale i těm zdravým. Cílem jejich činnosti je maximální společenská integrace a zároveň individuální rozvoj. Snaží se o navazování spolupráce s jinými organizacemi s cílem výměny zkušeností a zlepšení péče o osoby se speciálními potřebami.

Jak spolek funguje, co a komu nabízíte?

Spolek po celou dobu funguje na základě dobrovolníků – členů spolku. Samozřejmě občas dochází k výměně členů, někteří se zavážou rodině či se odstěhují. Vždy ale mezi nás přijde někdo nový, a to buď na doporučení, z Facebooku nebo z řad studentů oboru speciální pedagogika, kteří u nás plní odborné praxe. Mnohdy nás sami oslo-

ví, nabízejí účast a pomoc při nějaké akci. Oficiální kancelář nemáme, pouze místo v rohu mého obývacího pokoje. Z této „kanceláře“ se vše řídí a vyřizuje. Aktivitu nabízíme celoročně a vždy s dostatečným předstihem. Na veškerých aktivitách se vždy podílí tým, který má o danou aktivitu zájem. Jako členové máme dle stanov za rok realizovat jednu větší akci (tábor, pobyt u moře) nebo alespoň dvě malé akce (víkendové či jednodenní). Naštěstí jsem jako předseda spolku obklopen neskutečně skvělými a energií nabitými lidmi, kteří mají stále obrovskou chuť jít do jakékoliv akce. Za to si jich neskutečně vážím. Jsou schopni obdivuhodných výkonů, a to vše jako dobrovolníci ve svém volném čase a bez nároku na mzdu. Vše, co se dělá, se dělá prioritně pro děti.

Nabízíme služby hlavně dětem se speciálními potřebami, ať už se jedná o děti s mentálním postižením, děti s poruchou autistického spektra, Downovým syndromem, dětskou mozkovou obrnou, poruchami chování, se zbytky zraku nebo hyperaktivitou. Náš záběr je poměrně široký. Každým rokem přibývá klientů na vozíku. Na letošní tábory odjede už dvanáct vozíčkářů, kteří jsou plně začleňováni do kolektivu a do her, ač je to velmi náročné.

Našich služeb, tedy převážně účastí na letních táborech, využívá i řada dětí zdravých. Jedná se především o sourozence dětí s handicapem a děti vedoucích. Ti jsou během tábora v outdoorovém oddíle, který je programově náročnější. Aktivně se ale zapojují do

her s ostatními dětmi, a tímto je vedeme ke zdravé sociální integraci. V posledních letech se nám podařilo „vychovat“ praktikanty právě z těchto dětí. Někteří z nich si pro své další studium vybrali pedagogiku. Působí u nás i několik instruktorů, kteří jsou bývalými žáky základní školy praktické. Jsou nám velmi nápomocni např. při obstarávání vozíčkářů.

Jak tábory probíhají a komu jsou určeny?

Jak už jsem zmiňoval výše, táborů se zúčastňují převážně děti se speciálními potřebami, ale i děti zdravé. Každoročně pořádáme tábory v prázdninových měsících. Začínali jsme na jednom turnusu, dnes už jedeme několikrát rok turnusy tři a vždy jsou naplněny k prasknutí. Letos jsme nabídli tábory v polovině ledna a k dnešnímu dni máme přihlášených 140 dětí, tedy míst zůstává na každém turnusu sotva pět. Zájem je obrovský a každý rok k nám přichází poměrně dost nových klientů. Zatím je bohužel vše nejisté, vzhledem k situaci ohledně Covidu. My ale pevně věříme, že za dodržení určitých pravidel a zvýšených hygienických podmínek tábory zase zvládneme, stejně jako se to podařilo vloni. Tábory vždy pečlivě připravujeme. Jako hlavní vedoucí tábora kladu důraz na preciznost táborových programů. Každoročně se téma táborů pečlivě promýšlí a připravuje se téměř tři čtvrtě roku před jejich konáním. Hodně si potrpíme na efekty a kostýmy. Záleží nám na tom, aby dané téma tábo-

ra děti prožily co nejintenzivněji a staly se součástí onoho příběhu. Přesvědčit se můžete na našich stránkách, kde je možné přes odkaz nahlédnout na pár proběhlých ročníků. Letošní rok nás čekají Piráti z Karibiku, Pán prstenů a Večerníčky. Za ty roky jsme prošli už mnoho témat a naštěstí „naše“ děti bavila všechna. Jsou vděčné a šťastné, že mohou prožít skvěle připravený program. A když vidíme na konci turnusu tu obrovskou radost z odměn a slzy z toho, že tábor končí, je pro nás neskutečnou odměnou a obrovskou motivací, že to, co děláme, děláme dobře. A máme chuť pokračovat dál.

Co je potřeba udělat k tomu, aby rodiče mohli vyslat dítě s vámi na tábor?

Stačí se podívat na naše stránky www.rarach.cz, kde jsou nabízené naše plánované aktivity. Zde rodiče naleznou předběžnou přihlášku, kterou si stáhnou, vyplní a pošlou na uvedenou adresu. Na základě toho jim bude zaslána přihláška závazná se všemi potřebnými informacemi a důležitými dokumenty (zdravotní způsobilost, souhlas GDPR). K tomu zasíláme ještě tzv. táborový průzkumníček, kde nám rodiče vyplní důležité a podstatné informace o dítěti. S těmito informacemi potom pracujeme při rozdělování dětí do oddílů podle jejich individuality a potřeb. Stejně tak lze najít veškeré aktivity na našem Facebooku. Ideální a osvědčený způsob je, najít si kontakt přímo na mě a domluvit se telefonicky. Vždy doporučuji (pokud je to možné a s dostatečným předstihem před táborem), aby s námi nový klient zažil alespoň nějakou víkendovou akci, abychom se vzájemně poznali. U dětí se speciálními potřebami je to z našeho pohledu docela podstatné i odůvodněné.

S kým se děti na táboře mohou potkat?

Na táboře se děti mohou setkat nejen se skvělým programem, při kterém mají možnost zažít spoustu dobrodružství, a odvézt si odměny a spoustu upomínkových předmětů (diplomy, přívěsky inspirované tématem tábora, placky, originální táborová trička, výrobky z dílniček), ale hlavně spoustu krásných vzpomínek. Každý turnus obohacujeme náš program doprovodnými akcemi – pozveme někoho s vlastním programem, který se k danému tématu tábora alespoň trochu hodí. Letos nás navštíví kouzelník, divadelní soubor s loutko-

vým divadlem a nebude chybět ani bubnování v kruhu, které se dětem již vloni velmi líbilo. Také nás navštěvují dobrovolní hasiči, kteří dětem předvedou hasičské auto a speciální oblečení, které si mohou vyzkoušet. Děti si také mohou podržet hadici, řídit její tlak a mířit plným proudem. Dále mají děti možnost projížďek na koních, letos nám majitel objektu pro děti zajistil na všechny tři turnusy také obří skákací klouzačku. Další, na koho se děti hodně těší, je herečka Mahulena Bočanová, která je naší členkou již dva roky a účastní se vždy jednoho turnusu letního tábora. U dětí prostě vede.

Proč zrovna tábory pro děti s postižením?

Protože to má obrovský smysl. Někdy se nám za celých těch deset let

nestalo, že by se dítě vrátilo domů nespokojené nebo nám to rodiče nedali vědět. Ale hlavně vždy to nadšení, když se sejdem před odjezdem na turnus... i když některé děti absolvují všechny tři turnusy, tak nás vítají a těší se na nový turnus stejně jako na ten, ze kterého se před 14 dny vrátily. To je neskutečně nabíjející. Nyní pracuji tři roky s dětmi plně zdravými a s takovou reakcí se setkávám minimálně. Také je naprosto fascinující spolupráce, pomoc, ochota rodičů dětí s postižením. A přál bych vám si přečíst pár reakcí od rodičů po skončení turnusu.

Rád bych zde znovu zopakoval, že si moc vážím práce všech členů spolku, kteří se táborů zúčastňují, protože je to práce neskutečně náročná nejen fyzicky, ale i psychicky, a to téměř po 24 hodin denně. Na tábory jezdíme bez ná-

roku na mzdy a vše děláme hlavně pro děti a pro jejich radost.

Vždy se snažím sehnat personálu alespoň malý dárek za jejich skvěle odvedenou práci, což je velmi složité. Dárky pro děti dostáváme od sponzorů. Získat ale dárky pro dospělého personál se nám stále nedaří. Jedním z důvodů je skutečnost, že na jeden takový táborový turnus, kam jede kolem padesáti dětí, je potřeba mít personál o cca pětadvaceti až třiceti lidech. Např. pokud je oddíl složen z deseti dětí, z čehož je jedno na vozíku, je zde potřeba mít až pět dospělých osob, aby byly zajištěny všechny individuální potřeby dětí.

*Martin Marek, předseda
Spolku Rarach*

David (s) Rarachem

Milí čtenáři, ráda bych se s vámi podělila o zkušenost se spolkem Rarach. Dlouho jsem hledala tábor pro svého jedenáctiletého syna Davídka, který má DMO (triparézu) a je na plenách. Letní prázdniny pro nás byly hodně náročné. Bylo obtížné najít lidi, kterým můžete svěřit dítě s postižením a kterým nebude vadit, že trpí inkontinencí. Většina táborů takové děti odmítá. Hledala jsem dva roky, než mi paní, se kterou jsme jednou leželi v motolské nemocnici, doporučila spolek Rarach. Řekla jsem si, že to tedy zkusíme. Nej dřív jsem zkušebně posla-

la Davídka s Rarachy na víkendovou akci, abych zjistila, jestli to obě strany zvládnou. Měla jsem samozřejmě obavy, o to větší, když jsem zjistila, že pojedou vlakem a pak přesednou na autobus. Celý víkend jsem byla na telefonu a čekala, kdy zazvoní, ale nezazvonil a všichni se vrátili spokojení.

Od té doby jezdíme s Rarachem v letních měsících na týdenní pobyty a jsme velmi spokojeni, vymýšlejí jim různé programy s dobrovolníky od policie, hasičů, loni měli dokonce kouzelníka. Hrají s dětmi různé hry, koupají se (Davídek má speciální plavky) a vždy hry přizpů-

sobí dětem podle jejich onemocnění; mohou jet i se zdravými sourozenci.

Vloni jsme chtěli s Rarachem jet do Chorvatska na akci, kterou pořádají na přelomu května a června, bohužel to kvůli Covidu 19 nešlo, tak doufáme, že se to letos podaří.

Spolek Rarach mohu jen doporučit a zároveň chci všem členům poděkovat za jejich práci, čas, ochotu a laskavost, kterou věnují dětem, které nejsou zdravé, ale chtějí se usmívat a žít.

*S úctou Lenka Kalová
a syn Davídek*

Vážení čtenáři,

v naší pravidelné knižní rubrice vás tentokrát povedeme od českých luhů a hájů přes pralesy až na Antarktidu. Doufáme, že vám náš knižní výběr bude inspirací.

O pejskovi a kočičce

Nakladatelství Baset vydalo již před několika lety sérii knížek O pejskovi a kočičce. Jsou to klasické příběhy od Josefa Čapka, ale rozdělené do jednotlivých knížek podle animovaných pohádek, které byly na motivy knížky natočeny již v roce 1950. V knížkách od Baseta je mnohem více ilustrací a méně textu než v originální verzi – na každé stránce je velký obrázek a cca dva řádky textu.

Knížky jsou tak vhodné pro začínající čtenáře a také pro čtenáře s posti-

žením zraku. Jsou také využitelné jako „průprava“ před shlédnutím pohádky – můžeme nejprve projít s dítětem příběh v knížce, důkladně si prohlédnout obrázky a pak si pustit pohádku, kde jsou obrázky v pohybu, ale už budou pro dítě srozumitelnější, protože mělo předem možnost se s nimi seznámit.

A ideální je samozřejmě navázat reálnou činností – něco s dětmi upéci, tříditi věci na jedlé a nejedlé, vytírat podlahu a potom ždímat a věšet hadříky a porovnávat mokré a suché – příběhy nabízejí v tomto ohledu spoustu inspirace!

*Recenzi napsala
Helena Janoušová*

Hravá příroda – příroda nikdy nespí

Pokud hledáte opravdu nevšední způsob, jak svému dítěti představit svět zvířat a rostlin, tato kniha je pro vás ta pravá. Ačkoliv obrázky (nebo spíše obrazy, protože kniha je opravdu veliká a kaleidoskopické ilustrace pokrývají celou dvojstranu) nedávají na první pohled smysl. K prohlížení je potřeba použít přiložené barevné filtry. Kniha nabízí možnost prozkoumat jejich pomocí zblízka tři součásti deseti různých

přírodních prostředí – faunu červeným filtrem, floru zeleným filtrem a noční život modrým filtrem. Po každé obrazové části následuje dvoustrana, na které naleznete zajímavá fakta o právě viděných zvířatech. Dívání se přes barevný filtr je možné využít i jako částečný nácvik na vyšetření zraku (dívání se např. jedním okem). Postupné odkrývání různých zvířat a rostlin podněcuje dětskou zvědavost, potřeba zaměřit se na objekty na obrázcích je výborným tréninkem zrakového rozlišování.

Nevšední ilustrace a zajímavá fakta v této odborníky velmi oceňované knize nadchnou zvědavé děti přibližně od čtyř let věku. Přestože jsem přesvědčená, že ke knize se vaše dítě bude vracet

i samostatně, minimálně zpočátku se kniha přímo nabízí jako příležitost pro společně strávený čas a do hledání zvířat a rostlin v ilustracích vtáhne nejdříve dospěláka.

Pro starší děti bude určitě velmi zajímavá další kniha z této edice: Hravá anatomie. Ale o té zase někdy příště.

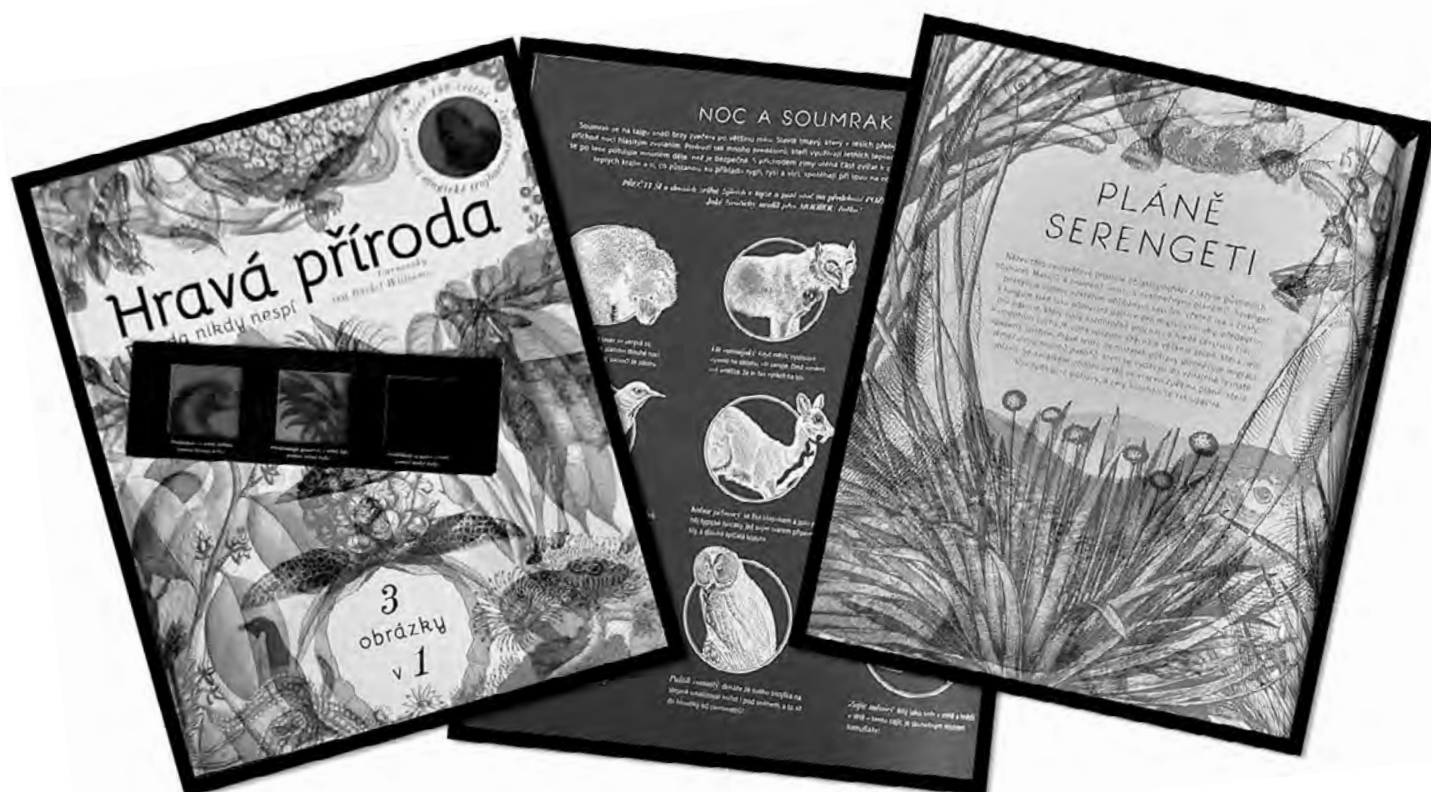
*Knihu vyzkoušela
Magdaléna Kostecká*

Hravá příroda

Texty: Rachel Williams

Nakladatelství: Omega

Počet stran: 64

A jako Antarktida / Pohled z druhé strany

Pokud jste zimomřiví a dramatické příběhy polárních expedic vás ani jako kluka nebo holčičku nedokázaly roze-
hrát, pak tento knižní tip asi nebude tak
úplně pro vás... Ale pokud právě Scott
s Amundsenem byli v dětství vašimi hr-
diny, tušíte, co je to kápézetka nebo ale-
spoň máte rádi tučňáky, určitě si knížku
pořídte nebo půjčte v knihovně.

David Böhm vytvořil výtvarné dílo,
které se nepodobá obvyklým encyklo-
pediím pro děti. Do tématu „Antarkti-
da“ vtahuje čtenáře od úplného začátku
nezvykle – jejich pozornost k tomuto
světadílu doslova „obrací“ tím, že kres-
lí pohled na zemský povrch jinak, než
jsme zvyklí – očima člověka, který stojí
na jižním pólu.

Jde opravdu o knihu pro celou ro-
dinu, která je unikátní tím, že David
Böhm se svými dvěma syny Oliverem

a Jáchymem (10 a 13 let) a výtvarníkem
Jiřím Frantou nejprve společně téma
této knihy zažil na vlastní kůži během
měsíčního antarktického výletu. Au-
tor v textu vrší jednu zajímavost o An-
tarktidě za druhou, ale způsobem, který
umožňuje i dětem snadné zapamato-
vání a přitom dospělé nenudí. Stránky
v knize si nepředstavujte jako klasický
pravidelný tištěný text – většinou jde
o kombinaci psaného písma s tištěným
a hranice mezi textem a ilustrací prak-
ticky neexistuje. Na své si přijde ten,
kdo má rád mapy ze všech možných
historických období.

Oliver a Jáchym přispěli k textu
svými deníkovými záznamy, které jsou
ale použity jen střídmě, s cílem připo-
menout dětskou všímavost zaměřenou
často na úplně jiné věci než na ty, kte-
ré zaujmou dospělého. Jiří Franta za-
se v poněkud pochmurném komiksu
svérázně zpracoval vlastní zážitek moř-
ské nemoci, která se ostatním účastní-
kům výpravy vyhnula...

I samotný formát knížky A jako
Antarktida je příznivý pro rodinné čte-
ní – kniha je tak velká, že se kolem ní

můžete pohodlně společně rozložit na
gauči a každý má výhled na dostatečně
velký kus stránky. A pokud vám ani zá-
kladní formát nestačí, jsou některé stra-
ny ještě rozložitelné na dvojnásobnou
velikost – takže třeba itinerář Scottovy
a Amundsenovy cesty si můžete roztáhnout
skoro na metrovou šířku! Přitom
se nemusíte bát, že tyto manipulace kni-
ze ublíží, protože je vázána opravdu vel-
mi kvalitně.

Pokud vás ještě to vše, co jste si do-
sud o knížce „A jako Antarktida“ tady
přečetli, nepřesvědčilo, vězte, že se v ro-
ce 2020 stala vítězkou kategorie "Kniha
pro děti a mládež" v rámci cen literární
soutěže Magnesia Litera.

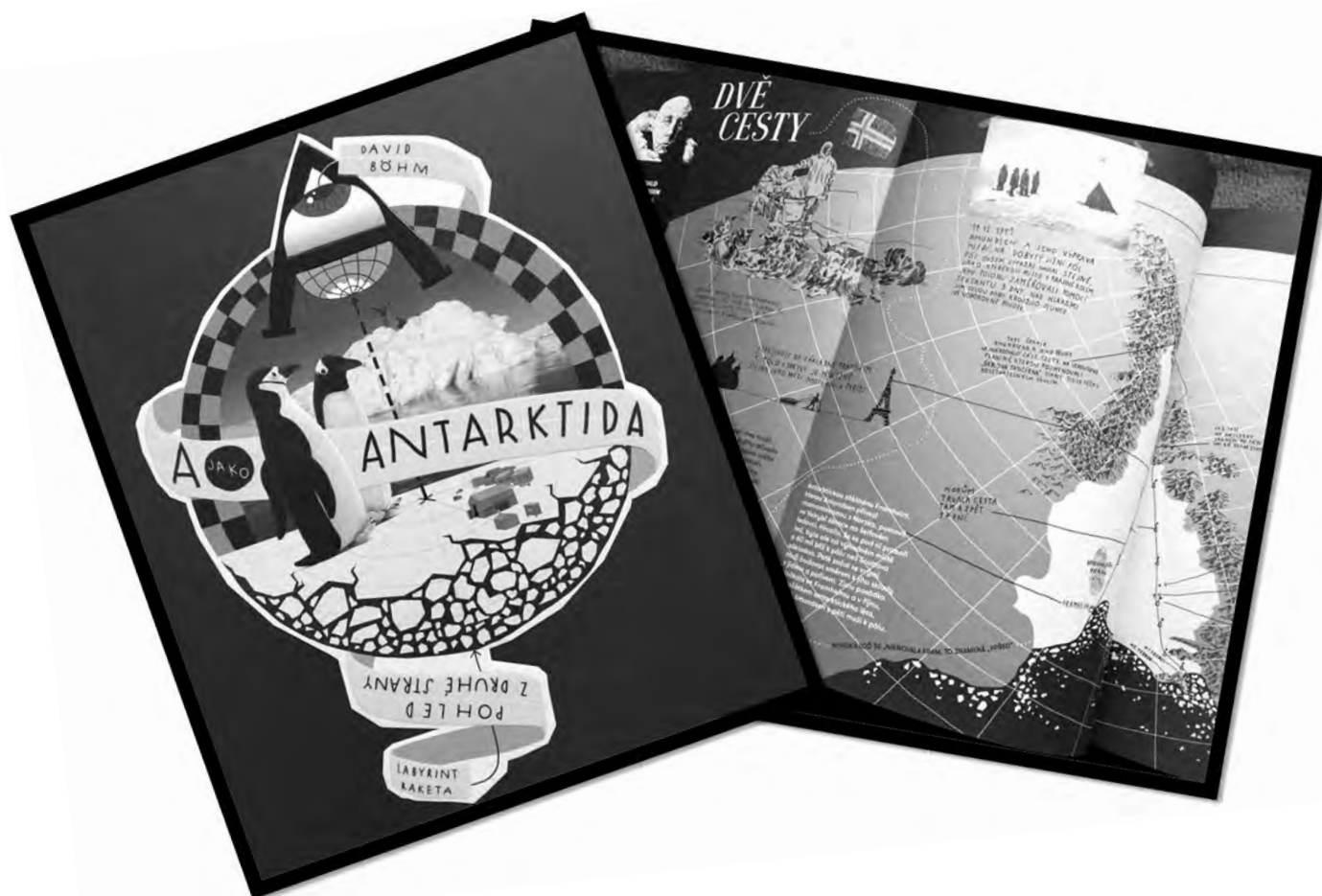
Krásné čtení přeje Jana Vachulová

A jako Antarktida / Pohled z druhé strany

Autor: David Böhm

Nakladatelství: Labyrint, Praha

80 stran

V pravidelné rubrice Recenze tentokrát představujeme velmi obsáhlou knihu týkající se předčasně narozených dětí.

Předčasně narozené dítě

(Následná péče – kdy začíná a kdy končí?),
Marková D., Chvílová
Weberová M. a kol.

Jako poradkyně rané péče jsem se v průběhu svého profesního života setkala s mnoha dětmi, které se narodily předčasně. Mnohé z nich si již přinesly na svět různé nemoci, s kterými si dosud lékařská věda poradit neumí. V minulosti se však množství obtíží, s kterými se děti i jejich rodiče museli dlouhodobě naučit žít, ještě rozšiřovalo i kvůli dodatečným vlivům působícím až po narození. Dovedu proto ocenit šíři a hloubku publikace, která navzdory velmi odbornému tématu dokáže předeštlit co nejsrozumitelnější formou všechny oblasti, kde je nutné předčasně narozené děti sledovat, léčit a podporovat ve vývoji. Je většinou známo, že takové dítě mívá obtíže s dýcháním, ale například o zranitelnosti a křehkosti nezralé dětské pokožky již uvažuje málokdo – a přesto je kůže nesmírně důležitým orgánem, jehož kondice ovlivňuje celkový zdravotní stav. A takto můžeme pokračovat od trávicí a vylučovací soustavy přes nervový a kardiovaskulární systém až po kostní a svalový aparát; zařazena je i kapitola shrnující roli chirurgických oborů v léčbě předčasně narozených dětí. Kapitola týkající se vnímání bolesti novorozencem je sice krátká, ale její význam je o to větší, že dle autorů se ještě v 70. letech minulého století předpokládalo, že nezralý novorozenec bolest nevnímá...

To je však jen jedna část knihy. Následují důležité kapitoly týkající se zapojení dalších zdravotnických oborů, které při podpoře vývoje předčasně narozených dětí spolupracují – fyzio-

terapie, ergoterapie, klinické logopedie. A další téměř polovina ze sedmi set stran se věnuje jednak výsledkům výzkumů o prospívání dětí a „nelékařským“ aspektům provázejícím situaci předčasně narozené, ať už jde o stav a prožívání rodičů nebo etické otázky, jednak srozumitelnému přehledu všech varovných signálů upozorňujících na nutnost další odborné pomoci. Nakladatelství Grada ve své recenzi doporučuje knihu všem pediatrům i specialistům, pro které je „nezralost“ jen jedním z témat jejich odbornosti a kterým právě kapitola „Otázky, odpovědi, praktické rady a nejasnosti“ pomůže zbytečně nezanedbat další možná rizika vývoje jejich malých pacientů.

Pro poradkyně rané péče i pro mnohé z vás bude užitečný dvanáctistránkový „Seznam zkratk“ – už víme, co je EEG nebo CVI, ale občas je těch zkratk v lékařských zprávách hodně a budeme vám je moci snadněji pomáhat luštit.

V EDOVI máme radost, že na mnoha místech knihy je zmíněna i raná péče – nevysloužila si sice svoji samostatnou kapitolu, ale v rámci „Pomáhajících a rodičovských organizací“ společně s Nedoklubkem a Centry provázení je určitě v dobré společnosti! Je jen záře-

jící, že o zpracování zásadní dvoustrany o rané péči nebyl požádán někdo přímo z našeho oboru – neumím si představit, že by si editorky knihy například kapitoly o chirurgii zpracovaly v dobré víře svépomocí... Asi budeme muset na prestiži svého oboru i po těch 30 letech více zapracovat.

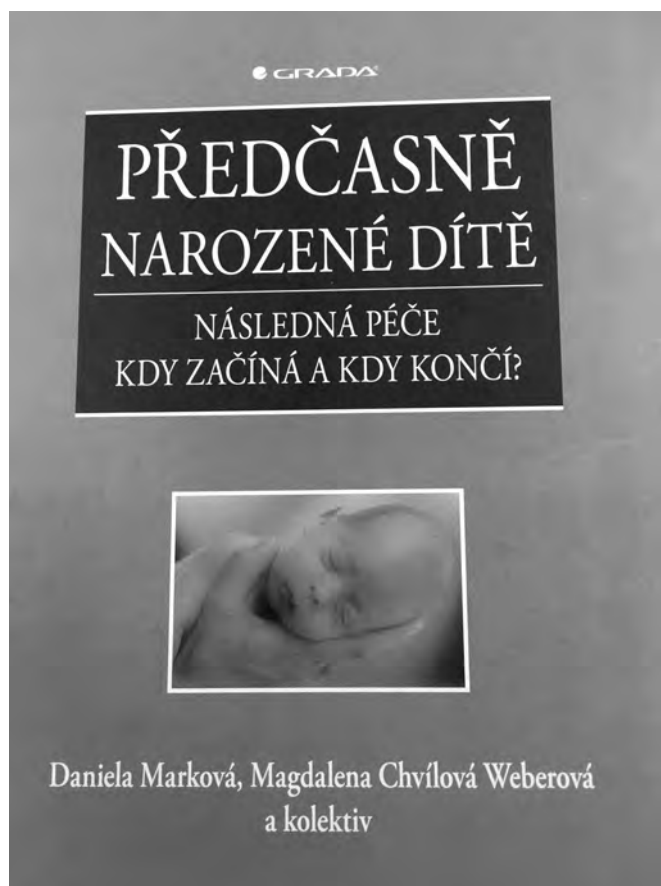
Radost máme i z toho, že mezi několika desítkami autorů je velké množství těch, s kterými jak EDA, tak mnozí z vás léta spolupracujeme – jmenovitě třeba pan doktor Malec, paní doktorka Zezuláková, paní ergoterapeutka Haškovcová, paní hipoterapeutka Smíšková a mnozí další. Do třetice nás těší, že do kapitoly „Životní příběhy“ přispěla bývalá klientská rodina EDY se synem Františkem.

*Jana Vachulová, poradkyně
rané péče, metodik*

Předčasně narozené dítě

(Následná péče – kdy začíná a kdy končí?), Marková D., Chvílová Weberová M. a kol.

1. vydání, Grada 2020, ISBN: 978-80-271-1745-1, 736 stran

Nejen pro sourozence

V pravidelné rubrice představíme opět příběh jedné rodiny se sourozenci dítěte s postižením. Jana Jelínková připravila návod na zajímavé vyrábění, tentokrát se s dětmi můžete pustit do výroby sopky. A nechybí ani obrázky a úkoly z našich aplikací EDA PLAY.

0 sourozencích

Jonášek, náš milovaný chlapec, je naše třetí dítě. Do života naší rodiny přišel nečekaně, ale vlastně v tu pravou chvíli. Už od samého počátku jsem cítila, že je u nás správně. Starší sourozenci se na brášku moc těšili. Emminka, už tehdy svéráz, si byla jistá, že maminka má v bříšku sestríčku. Její přání překazil až první velký ultrazvuk. Vzpomínám si, jak dcera práskla dveřmi a našťavně vyběhla z pokoje. Brácha Maty, který měsíc před Jonáškovým narozením oslavil šesté narozeniny, si představoval parťáka na hraní fotbalu.

V Jonáškových čtyřech měsících přišlo něco, na co se nedá připravit. Tragická událost a vážný Jonáškův úraz pro nás a naše děti představovaly nepopsatelné trauma. Razantní otřes našich jistot nám od toho okamžiku změnil pohled na život. Jonášek přetrvával několik dní na hranici života a smrti, život tady si však vybojoval. Dnes je mu něco přes dva roky, pravidelně cvičíme Vojtovku a rozvážně volíme další doplňkové terapie. Věříme a neztrácíme naději v další krůčky vpřed.

Děti byly svědky nešťastné události. Semkly se, plakaly a společně se modlily za život svého malého brášky. Co se dělo s námi rodiči, to je těžko popsat. Objevujete tak hluboké emoce, o kterých ani nevíte, že je máte. Jdete na dřeň, a právě tam dole možná máte příležitost setkat se se sebou samým.

Děti pro mne představovaly záchranu, staly se malými krizovými interven-

ty. Vycítily, kdy je nám nejhůř, a objímaly nás, mazlily se, hladily. Tolik jsme jejich blízkost potřebovali. V tu dobu tady byly ony těmi pečujícími a empatickými bytostmi, které nás dokázaly zklidnit a utěšit. Tento radar mají stále a například u mne jako první zbystří, když jsem v nepohodě. Jejich hádky ustanou a přeshaltují na pozici „rodiče“, který ochraňuje svoje dítě.

Uklidňovala mne jejich přítomnost. Hráli jsme si, ale už jinak než před tou osudnou nedělí. Zpřítomnit se v okamžiku dětské hry je krásné a osvobozující. Síla okamžiku, kdy děti buď pozorujete nebo jste s nimi ve hře, měla tu moc odvrátit moje myšlení od traumatu a schovat se v dětském světě, kde se nachází čistá radost a kde přeci všechno dobře končí. Jsem si jistá, že i samy děti vycítí, kdy jsou rodiče opravdu s nimi a ne jen vedle nich.

Své děti vnímám jako nádherné osobnosti. Každý z nich je jiný. Snažím se je neporovnávat a nehodnotit jedno dítě před druhým. Zajímají mne jejich bytosti a snažím se jim naslouchat. Po Vánocích se vyskytla možnost koupit starší pianino v dobrém stavu. Tak jsme si s manželem říkali, že by mohla Emma začít hrát, vždy měla blízko k hudbě. K našemu úžasu usedl k pianinu Maty, který poctivě přehrává, je vnitřně motivovaný a má již svoji učitelku klavíru. Emminka si občas zahraje „Ovčáky“, utíká spíše k výtvarným činnostem. Joník hru na klavír vyžaduje každý den, zaujatě klepe do kláves a pokud má tleskající publikum, tak je na vrcholu blaha. Děti nás stále překvapují, jsou jak truhlíci s poklady.

Naslouchání dětem mi pomohlo i v rozhodnutí změnit Emmičce třídu, a tedy i třídní učitelku, jejíž výchovné postupy nenavazovaly na naše působení v rodině. Emma v tu dobu prožívala strach z neúspěchu a školu pojila spíše s negativními emocemi. Udělat krok k podání žádosti o přerazení dcery a vůbec sdělit svůj názor, a tím se odlišit od většiny, mě stálo velikou odvahou. S odstupem času mohu říci, že tento krok se vyplatil a změna třídy dceři prospěla v několika směrech. Sama Emmča mi poděkovala, že jsem jí to zařídila. Vnitřně mne těší, že jsem dokázala přepnout z absolutní péče o Jonáška na hlubší zájem o jeho sourozence. U sebe také vnímám jako pokrok vůbec vystoupit s názorem odlišným od většinového. To bych dříve nesvedla, resp. ani by mne to nenapadlo. Prostě bych si řekla: „Smůla, Emmi, musíme to v této třídě přečkat.“ A asi bychom se společně čtyři roky trápily.

Jonášek je pro Matyho i Emmu superbráška. Nevnímají jeho handicap, je to jejich miláček, kterého zbožňují. Berou ho takového, jaký je. Ví, že musí cvičit, a radují se z každého Jónovo krůčku vpřed, z krásně uvolněné ručičky či úsměvu. Maty ani Emma na Jonáška nežárlí. Vědí, že Jonášek potřebuje maminku i tátu teď nejvíc. Milujeme je všechny, jen Joníka asi jinak. Ubezpečuji je o tom, že je všechny milujeme bezpodmínečně. Opravdová láska mezi námi rodiči a dětmi se po Joníkově nehodě ještě prohloubila. Děti vědí, že i když hodně zlobí a rodiče je za něco kárají, tak že i v tuto chvíli jsou milovanými dětmi. Doma to není pořád úžasné, čas-

to řešíme nesmyslné konflikty a rvačky dětí. Někdy ani nevím, jak v danou situaci nejlépe zasáhnout. Děláme chyby. Ale jsme schopni to přiznat, omluvit se a příště reagovat jinak.

Sama hledám svoji cestu a duchovně na sobě pracuji. Jako maminka se snažím vnášet do rodiny harmonii. Pravidelné rituály, jako je například společně strávený čas, čtení knihy a modlitba před spaním, nám vnášejí do chodu rodiny určitý řád a zároveň klid. Vzájemná komunikace, svěřování se a společné řešení konfliktů vnímám jako cestu ke zkvalitnění našich vztahů. Snažím se přestat děti vést výkonově a stále je vychovávat, naopak o to víc je milovat a přijímat takové, jaké jsou, s respektem k jejich pocitům, potřebám a zájmům. Někdy to ale není vůbec jednoduché. Jeden z cílů našeho působení na děti je vychovat z nich spokojené, přejícné a pokorné děti se silnou osobností a s vlastním názorem.

Jonášek a jeho sourozenci jsouými velkými učiteli. Učí mne neskutečné

trpělivosti a nutí mne na sobě stále pracovat. Svoji láskou mi ukazují, že nejsem nejmoudřejší, že chybují, ale také že umím být trpělivá, něžná a chápavá. Jsem vděčná, že jsem jejich máma a že mne mají rádi takovou, jaká jsem. Děti dokážou vnímat i moje potřeby a pocity, umí být pečující. Emminka mi dělá pravidelné wellness večery, když na sebe prý nemám čas. Dělá mi masáž, líčí mne, operuje a češe :-). Práce na sobě se týká i tématu strachu o děti. Nejraději bych je měla stále pod křídly; zároveň vím, že potřebují svoji volnost, nové podněty a změnu prostředí. Určitou dobu trvalo, než jsem je poslala na školu v přírodě, výlet s prarodiči atd.

Po Jonáškově úrazu jsem nebyla schopná přes rok nikam chodit a hledat dětem zábavu. Veškerou pozornost jsme zaměřovali na Jonáškovu cvičení a léčbu. Já jsem hledala způsob, jak přežít, nezbláznit se a být tak nějak dobrou mámou. Po určité době jsem si uvědomila, že starším dětem toho hodně dlužím a že i ony si zaslouží naši pozor-

nost. Využili jsme příležitost Jonáškovu hlídání a strávili čas pouze s Matym a Emmou. Ať šlo o den v centru Prahy, kulturní zážitek či víkend na vodě, tak tato zkušenost byla velmi přínosná pro celou rodinu a vlastně i pro Joníka.

Myslím, že se nám daří přijímat situaci takovou, jaká je, i když to stále vše moc bolí. Pomohlo mi naučit se žít přítomností. Neohlížet se za tím, co bylo a co jsme mohli udělat jinak, a ani neplánovat dopředu a myslet na to, jakou máme všichni budoucnost. Máme víru a lásku, a tedy i naději. Netíží nás strach ze smrti, ze stárnutí, z coronary, snažíme se žít ten život, který teď máme. A i když nemáme vše, co bychom si přáli, tak jdeme dál jako rodina a snažíme se svoji situaci překonat láskou a citem.

„Chceš-li vidět duhu, musíš vydržet déšť!“

Lucie Kaplanová, maminka
Jonáše, Emmi a Matyho

Kouzelná sopka

V tomto vydání časopisu vám přinášíme jednoduchý pokus, který si můžete vyzkoušet doma nebo, stejně jako my, venku. Už jste někdy slyšeli o sopce a o tom, že vybuchuje? A že navíc tohle vše si můžete zkusit doma? A maminky se nemusí bát – i po výbuchu sopky to doma bude vypadat stále stejně (pokus nedělá nepořádek).

Co je to sopka? Sopka je hora, uvnitř které se skrývá hustá tekutina – láva. Když se zahřeje, dochází k výbuchu lávy ven ze sopky. Láva je horká a ven stoupá prostředkem sopky.

Potřebujeme:

- Prostředek na mytí nádobí (2 lžíce)
- Ocet (cca 100 ml)
- Jedlá soda (2–3 lžičky)
- Potravinářské barvivo (není nutné)
- Sklenice (od přesnídávky, marmelády)
- Talířek
- Alobal
- Plech na pečení /
tác s okrajem

Postup:

- Sklenici postavte na talířek o průměru větším než sklenice a obalte ji alobalem (aby vznikl tvar kužele). Tam, kde je hrdlo sklenice, udělejte otvor a alobal ohněte přes okraj sklenice dovnitř.
- Takto vyrobenou sopku položte na plech / táč (zabráníte úniku lávy a snadno vše uklidíte).
- Do sklenice nasypete jedlou sodu, zalijte trochou saponátu a zamíchejte (špejlí, lžičkou, klacíkem).
- Připravte si ocet. Můžete ho obarvit pár kapkami potravinářského barviva.
- Ocet pomalu nalévejte do sklenice (sopky).
- Sledujeme výbuch! Láva vytéká ze sopky.

Varianty:

Pokud máte doma dostatek modelíny a děti rády modelují, můžete kužel sopky kolem sklenice vyrobit z modelíny.

Varianta na ven – sklenici (PET lahev) postavte na zahradu a kužel sopky nechte děti uplácat z hlíny.

*Jana Jelínková,
poradkyně rané péče*

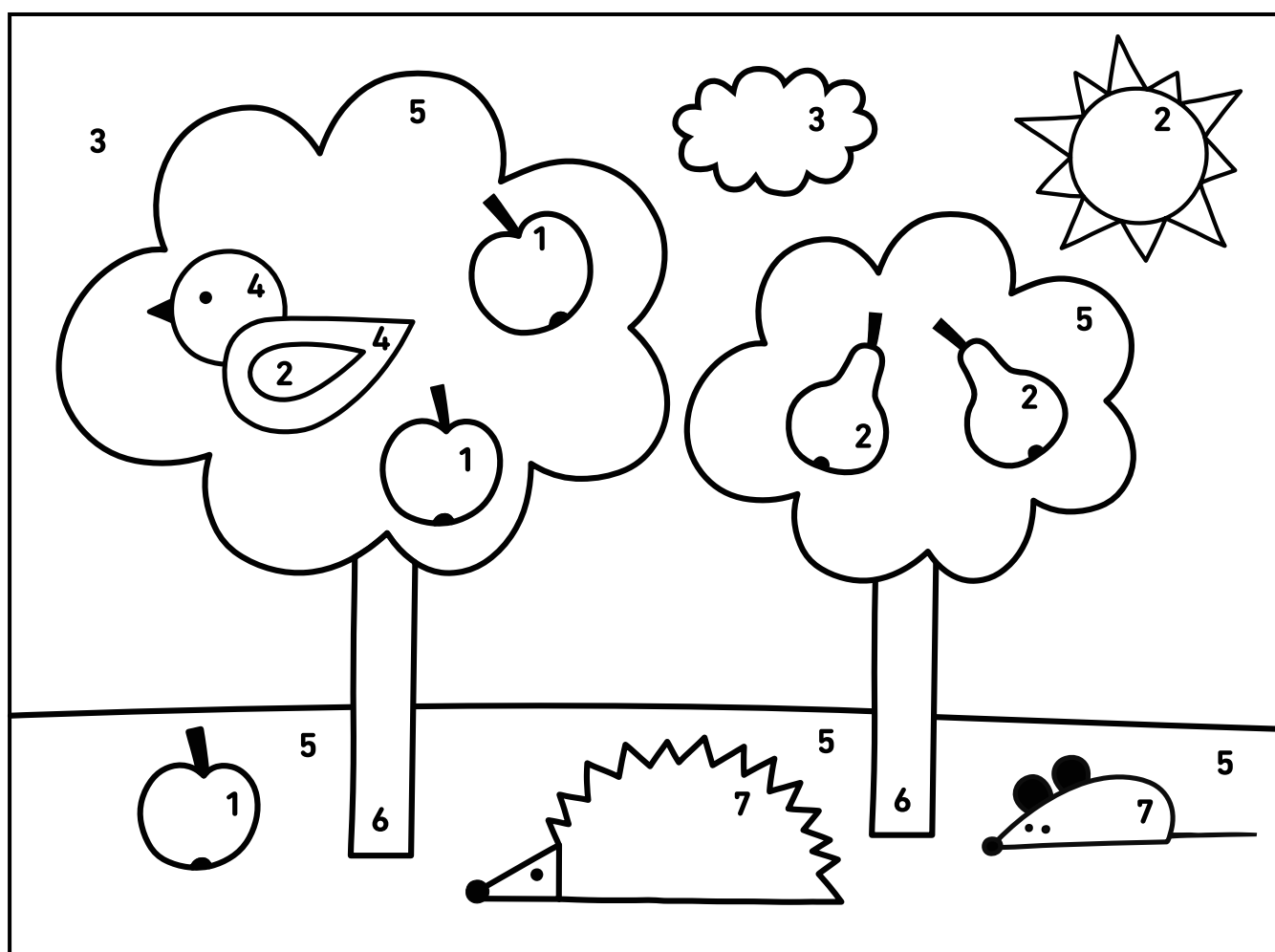

Dobrodružství venku i doma

Zábavné hry se zvířátky

Když je hezké počasí, můžete si hrát venku, pozorovat přírodu, sledovat, co se děje v trávě nebo v korunách stromů. Když je nevlídné počasí, většinou si hrajete doma. Spolu s rodiči si vzpomeňte na poslední dva výlety do přírody. Kam jste jeli a co jste tam viděli? Nebo jste jeli dokonce do zoologické zahrady? S rodiči si prohlédněte pracovní listy se zvířátky na www.eda-play.cz/les-a-dvorek a zkuste najít zvířátka, která jste poslední dobou viděli, ať už v přírodě, v parku, v zoo nebo ve své oblíbené knížce.

Omalovánka s čísly:

1 ČERVENÁ
2 ŽLUTÁ

3 MODRÁ
4 ORANŽOVÁ

5 ZELENÁ
6 HNĚDÁ

7 VYMALUJ BARVOU,
KTEROU MÁŠ NEJRADEJÍ

Hop a skok v pokojíku

Se zvířátky se můžete zabavit i v dětském pokojíku

Připravte si seznam zvířátek, se kterými jste se poslední dobou potkali. Můžete je namalovat nebo s rodiči seznam napsat. Pak seznam rozstříhejte na proužky tak, aby na každém proužku papíru bylo jedno zvíře. Dejte proužky na hromádku. U každého zvířete popište, jak se pohybuje. Veverka skáče ze stromu na strom, myška se rychle utíká schovat, pes skáče za míčem nebo běhá v parku, ježek dupe, ptáček i motýl létají, žába skáče, kuřátko udělá menší krok než kůň. Na další proužky papíru

napište čísla od 1 do 10. Vytvořte druhou hromádku s těmito čísly.

Určete, kde v pokojíku bude start a kde bude cíl. Postavte se na start, vylosujte si z hromádky jeden proužek se zvířátkem a druhý proužek s číslem. Pak udělejte tolik kroků nebo skoků, kolik vám ukazuje proužek s číslem, způsobem, jakým by je udělalo zvíře, které jste si vylosovali.

Zvířátka můžete také pouze předvádět. Ukažte, jak spí zvíře, které jste si vylosovali, jak mlaská, když dostane něco dobrého k snědku. Povídejte si o tom, kde tato zvířátka žijí, jak se nazývají jejich mláďata. Dokážete odvyprávět nějakou pohádku, ve které jsou zvířata? Zkuste vyprávět třeba tu O boudě budce, ve které přebývají zvířátka. Podívejte se do své oblíbené knížky, zda v ní jsou zvířátka. Až na nějaké zvíře v knize narazíte, předvedte, jaký zvuk vydává, a zkuste vymyslet, co dobrého by si mohlo dát k snědku.

Hrajeme si venku

Sluníčko nás láká ven, podívejme se spolu na to, jaká dobrodružství můžeme zažít při procházkách venku

Někdy se jdete s rodiči projít do parku, někdy do lesa nebo jedete na výlet. Berete si s sebou svačinu, na delší cesty možná i knihu. Zkuste spolu s rodiči vybrat na www.edaplay.cz pracovní listy, které si můžete vzít s sebou ven, do parku, na procházku nebo na výlet. Mohou to být papírové kartičky se zvířátky a vystřihovánky zvířat. Nosíte si také naopak něco z procházek domů? Třeba hezký kamínek nebo lesní plody?

Než vyrazíme ven

Doma si můžeme připravit zvířecí kamarády z papíru a vzít je pak s sebou ven

Hezké počasí vyláká na sluníčko také hmyz, včelky, motýly, čmeláky, v trávě můžeme zahlédnout hlemýžďe. Než vyrazíte ven, spolu s rodiči si vyberte z pracovních listů, které najdete na www.edaplay.cz/dokreslujeme, třeba kartičky s dokreslováním motýlků. V encyklopedii, ať už v knížce nebo na internetu, vyhledejte nejběžnější druhy motýlů na českých loukách. Až budete venku, zkuste se nad záhony s květinami nebo loukou porozhlédnout, jestli některého zahlédnete.

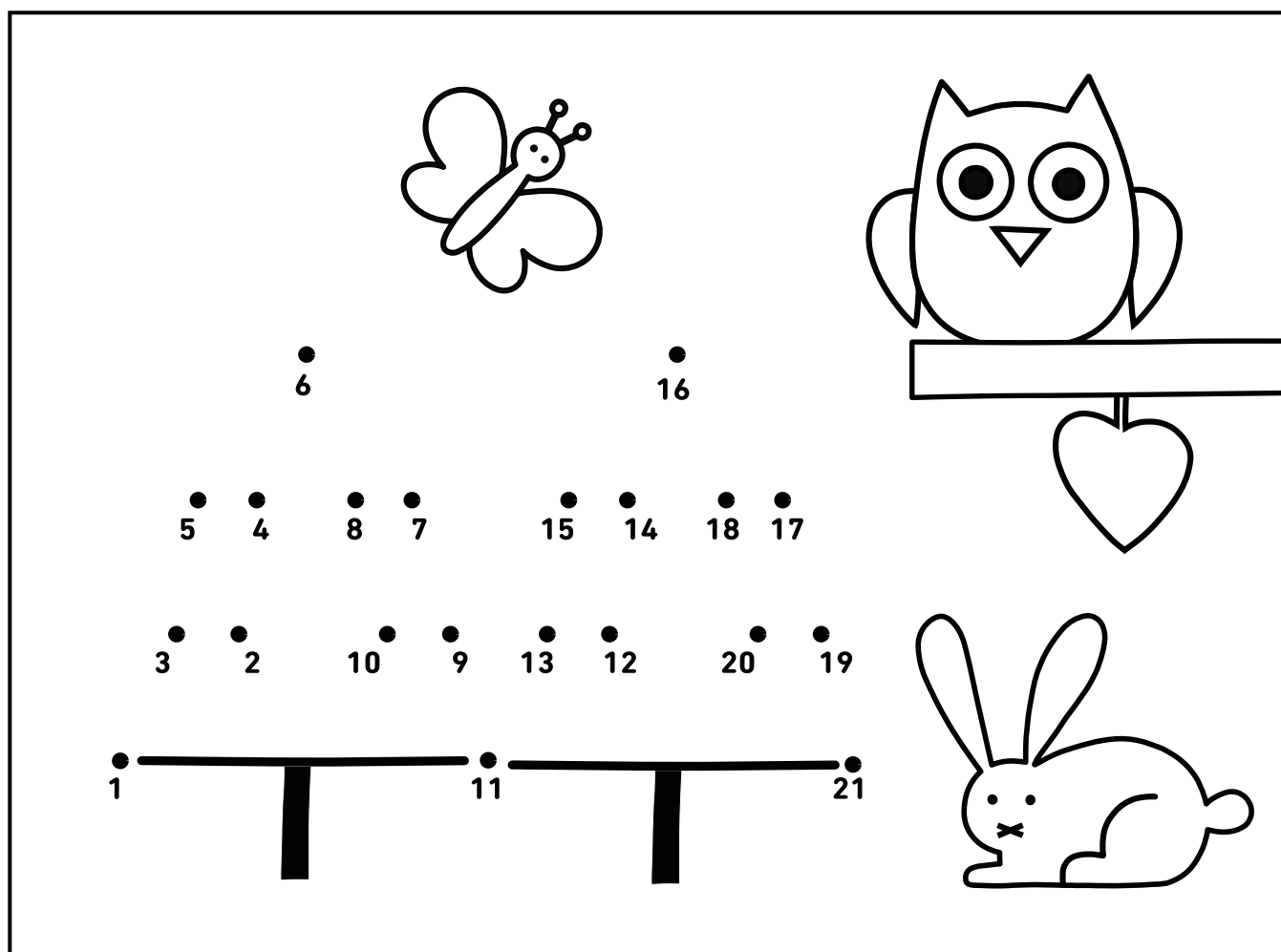
Kam se nám ukryly kartičky s motýlky?

Hra na schovávanou s kartičkami

Na zahradě si můžete s rodiči zahrát na schovávanou. Vystřihané kartičky s motýlky jeden z vás schová a další je budou hledat. Ten, kdo je schoval, může ostatním radit pomocí slov „přihořívá, hoří“ nebo dávat nápovědy, kam kartičky schoval. Pokud si uděláte při procházce v lese nebo v parku přestávku, nad kartičkami se zvířátky se spolu s rodiči a sourozenci pobavte o tom, kde zvířátka z kartiček žijí, co jim chutná a třeba si vyprávějte pohádku nebo příběh, ve kterém ono zvířátko vystupuje. Další inspirace pro vás máme připravené na www.edaplay.cz/hrajeme-si-venku

Lucie Magerová a Ivana Bajgarová
z týmu EDA PLAY

Spoj čísla:

SPOJ ČÍSLA A ZJISTI, CO SE SKRÝVÁ V OBRÁZKU. VYMALUJ ZVÍŘÁTKA PASTELKAMI.

Užijte si léto s EDOU!

Nákupem stylových kousků v našem e-shopu uděláte radost sobě i svým blízkým a navíc podpoříte dobrou věc.

www.eshop.eda.cz

POZOR!
Až do 31. 8. 2021
můžete získat slevu
20% z nákupu.
Do poznámky jen
napište heslo:
KOUKEJ

Nabízíme vám odbornou publikaci

ROSTEME HROU

Vývoj a podpora hry dětí se zrakovým postižením

Yolanda Moleman
Ellen van den Broek
Ans van Eijden

ROSTEME HROU

Vývoj a podpora hry dětí
se zrakovým postižením

Kniha je určena rodičům dětí, poradcům rané péče, speciálním pedagogům, asistentům, studentům pedagogiky a všem, kteří si rádi hrají a zajímají se o specifika hry dětí se zrakovým postižením.

Na knihu navazují další materiály:

Škála vývoje hry, která nám pomůže přesně zařadit současný stav vývoje hry dítěte,

a **Pracovní sešit**, který je nástrojem k tvorbě plánu podpory vývoje hry.

Knihu i další odborné materiály lze objednat na www.eshop.eda.cz.
Cena knihy je 295 Kč, Škála vývoje hry 235 Kč a Pracovního sešitu 255 Kč.

**Pomoc,
která je vidět**

**EDA pomáhá rodinám dětí
se specifickými potřebami
zvládat složité životní situace**

- Umíme rozvíjet schopnosti dětí v raném věku
- Posilujeme kompetence a sebedůvěru rodičů
- Věříme, že i rodina dítěte s postižením může prožít hezký život

**Odborná terénní služba
pro rodiny dětí
se zrakovým
nebo kombinovaným
postižením ve věku
od narození do 7 let.**

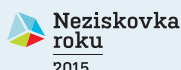
**Telefonická linka
a chat pro pečující
o děti se závažným
onemocněním nebo
po těžkém úrazu.**

**Školské poradenské
zařízení pro děti
se zrakovým postižením
ve věku od 3 do 26 let.**

Pracoviště je členem
**Asociace rané péče
České republiky**
www.arpcr.cz

EDA cz, z. ú.
Filipova 2013/1, 148 00 Praha 4
tel.: +420 224 826 860
e-mail: info@eda.cz

Staňte se součástí EDOVY rodiny a pomáhejte pravidelně

Číslo účtu: 5481081309 / 0800

Výši měsíčního příspěvku si volíte sami. Pro potvrzení o daru pište na darci@eda.cz.

**Váš pravidelný měsíční příspěvek je jistotou a tím
nejjednodušším způsobem, jak s námi můžete pomáhat.**

www.eda.cz

